



Sammanfattning

Den 30 januari 2020 larmades polis och ambulans till en lägenhet i Norrköping. När lägenheten undersöktes hittade polisen en avliden treårig flicka. Fallet har kommit att kallas Lilla hjärtat.

Efter en polisutredning åtalades flickans moder som har förnekat att hon begått något brott i anslutning till att flickan avled. Norrköpings tingsrätt dömde emellertid henne för vållande till annans död, grovt brott. Påföljden blev fängelse i 1 år och 9 månader vilket omfattade även ett narkotikabrott och ett ringa narkotikabrott.

Åklagaren har överklagat och begärt att hovrätten i anledning av flickans död ska döma den tilltalade för mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott. Flickans två bröder har överklagat och begärt högre skadestånd. Den tilltalade har för sin del vidhållit att hon är oskyldig och därför begärt att hovrätten ska frikänna henne.

I den här domen har hovrätten tagit ställning till moderns straffrättsliga ansvar för händelsen som ledde till att hennes dotter avled.

Den rättsmedicinska utredningen visar att flickan hade fått en skada i huvudet som ledde till att hon avled. Bidragande till dödsfallet var att flickan hade tillförts narkotikaklassade preparat. Eftersom det är oklart hur flickan skadades utgår hovrätten från det som båda föräldrarna har sagt till polisen om att flickan slog i huvudet vid en olycka i badrummet. Det kan också ha varit så att narkotikan tillfördes flickan i ett misslyckat försök att hjälpa henne.

Som utgångspunkt gäller att flickans liv hade gått att rädda om man hade sett till att hon fick sjukvård, exempelvis genom en så enkel åtgärd som att ringa 112.

Av bevisningen framgår att den tilltalade visste om att dottern hade skadat sig så illa att hon riskerade att avlida. Trots detta fick flickan inte sjukvård utan avled i hemmet 2–15 timmar efter olyckan. Modern hade en garantställning i förhållande till sin dotter och kan därför hållas straffrättsligt ansvarig för att hon inte såg till att flickan fick hjälp.

Hovrätten har kommit fram till att den tilltalade hade likgiltighetsuppsåt till att flickan skulle dö. Åklagaren har nämligen bevisat att modern när händelsen utspelade sig var likgiltig inför att dottern skulle avlida till följd av att hon inte såg till att flickan fick vård.

Hovrätten dömer därför kvinnan för att uppsåtligen ha dödat flickan.

Omständigheterna är speciella eftersom modern efter en plötslig olycka inte har sett till att hennes dotter fick hjälp. Brottet kan därför ses som dråp, som är ett lindrigare brott än mord.

Hovrätten har precis som tingsrätten frikänt den tilltalade från anklagelser om brott mot griftefriden och två fall av synnerligen grov misshandel.

Hovrätten dömer modern till fängelse i åtta år. Straffet omfattar även det narkotikabrott och det ringa narkotikabrott som hon dömdes för redan vid tingsrätten.

Den avlidna flickans två bröder får ett högre skadestånd i hovrätten.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Norrköpings tingsrätts dom den 6 augusti 2020 i mål nr B 353-20, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Helene Gestrin
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Linköping

Klagande och motpart (Målsägande)

1. Amos Gustafsson
C/o särskilde företrädaren

2. Silas Gustafsson
C/o särskilde företrädaren

Särskild företrädare för 1 och 2: Jurist Mikaela Åstrand
Advokaterna Nilsson & Partners AB
Drottninggatan 25
602 24 Norrköping

Klagande och motpart (Tilltalad)

REBECKA Linnea Gustafsson, 19800704-5621
C/o ombudet

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Emelie Righammar
Atlas Advokater KB
Södra Agnegatan 29
112 29 Stockholm

SAKEN

Mord m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten

- dömer Rebecka Gustafsson för dråp, 2020-01-28—2020-01-30, enligt 3 kap. 2 § brottsbalken i stället för vållande till annans död, grovt brott, samma tid,
- bestämmer påföljden till fängelse 8 år,

- upphäver det som tingsrätten har beslutat om förverkande och beslag i fråga om tabletter som inte är narkotikaklassade (Polismyndigheten Region Öst, polisområde Östergötland, beslagsliggare 2020-5000-BG32928 p. 2 och 3),
- bestämmer skadeståndet till Amos Gustafsson till 60 000 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 januari 2020 till dess betalning sker, och
- bestämmer skadeståndet till Silas Gustafsson till 60 000 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 januari 2020 till dess betalning sker.

I övrigt gäller tingsrättens domslut.

Hovrätten beslutar att Rebecka Gustafsson ska häktas och att hon ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Det som tingsrätten i övrigt har beslutat om beslag ska fortfarande gälla.

Det som tingsrätten har beslutat om sekretess ska fortfarande gälla. Hovrätten beslutar att samma sekretessbestämmelse och bestämmelsen i 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) även i fortsättningen ska vara tillämplig på motsvarande uppgifter, vilka även i hovrätten har lagts fram vid den del av huvudförhandlingen som har hållits inom stängda dörrar.

Emelie Righammar får ersättning av staten med 355 086 kr. Av beloppet avser 255 085 kr arbete, 21 859 kr tidsspillan, 7 125 kr utlägg och 71 017 kr mervärdesskatt.

Mikaela Åstrand får ersättning av staten med 113 418 kr. Av beloppet avser 69 825 kr arbete, 18 270 kr tidsspillan, 2 639 kr utlägg och 22 684 kr mervärdesskatt.

Staten ska stå för kostnaden i hovrätten för försvararen och den särskilde företrädaren.

Innehållsförteckning

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN	6
Åklagarens yrkanden m.m.	6
Silas Gustafssons och Amos Gustafssons yrkanden	7
Rebecka Gustafssons yrkanden	7
Parternas inställning till motparts yrkande om ändring av tingsrättens dom m.m. .	7
UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN	8
Skriftlig bevisning m.m.	8
Muntlig bevisning	8
HOVRÄTTENS DOMSKÄL	8
Inledning	8
Allmän bakgrund.....	8
Anmälningar m.m. mot Rebecka Gustafsson	9
Esmeraldas död kom till myndigheternas kännedom den 30 januari 2020	9
Frågor som hovrätten ska pröva.....	10
Mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död	10
Händelseförloppet den 30 januari och polisens undersökning av lägenheten	10
Den rättsmedicinska utredningen.....	11
Rebecka Gustafssons och Patrik Lingmans uppgifter.....	12
Hur och när fick Esmeralda skadan i huvudet?	18
Visste Rebecka Gustafsson om att Esmeralda hade skadat sig?.....	22
Frågan om Rebecka Gustafsson hade uppsåt till att Esmeralda skulle avlida	23
Hovrätten dömer Rebecka Gustafsson för dråp.....	28
Synnerligen grov misshandel av Esmeralda och Silas	28
Brott mot griftefriden	30
Narkotikabrott.....	30
Ringa narkotikabrott	30
Skadestånd	30
Påföljd	31
Frihetsberövande.....	31
Ersättning till biträdena	31
HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	32

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Åklagarens yrkanden m.m.

Åklagaren har yrkat att hovrätten ska döma Rebecka Gustafsson även för följande brott

- Mord alternativt synnerligen grov misshandel enligt gärningsbeskrivningarna på s. 4–6 i tingsrättens dom och följande justeringar i andra stycket i gärningsbeskrivningen för mord (justeringarna kursiverade): ... från utövat våld och/eller förgiftning/tillstånd av vanmakt och/eller genom underlåtenhet ...
- Synnerligen grov misshandel av Esmeralda i enlighet med gärningsbeskrivningen på s. 6 i tingsrättens dom, med följande tillägg till första stycket:

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare för Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne. Hon har i vart fall genom underlåtenhet att ingripa för att skydda henne från förgiftning/tillstånd av vanmakt gjort sig skyldig till misshandel.

- Synnerligen grov misshandel av Silas, född 2019, i enlighet med gärningsbeskrivningen på s. 6 och 7 i tingsrättens dom, med följande tillägg till första stycket:

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare för Silas haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om honom. Hon har i vart fall genom underlåtenhet att ingripa för att skydda honom från förgiftning/tillstånd av vanmakt gjort sig skyldig till misshandel.

- Brott mot griftefriden i enlighet med gärningsbeskrivningen på s. 7 i tingsrättens dom.

Åklagaren har under alla förhållanden begärt att hovrätten ska döma Rebecka Gustafsson till ett längre fängelsestraff.

Åklagaren har sagt att hon inte längre yrkar förverkande av preparaten som omfattas av punkterna 2 och 3 i beslagsliggaren BG32928; det beslagtagna utgör inte narkotika.

Åklagaren har begärt att hovrätten i samband med att den avslutat sin överläggning eller i domen ska häkta Rebecka Gustafsson om hon döms för mord, dråp eller synnerligen grov misshandel eftersom det för de brotten inte är stadgat lindrigare straff än fängelse två år och det mot den bakgrunden inte är uppenbart att Rebecka Gustafsson på fri fot inte skulle undandra sig straff (flyktfara).

Silas Gustafssons och Amos Gustafssons yrkanden

Amos Gustafsson har yrkat att hovrätten ska bifalla hans yrkande vid tingsrätten om skadestånd för sveda och värk, dvs. 60 000 kr plus ränta.

Silas Gustafsson har yrkat att hovrätten ska bifalla hans yrkande vid tingsrätten om skadestånd, dvs. 192 500 kr plus ränta. Av beloppet avser 67 500 kr sveda och värk och 125 000 kr kränkning.

Rebecka Gustafssons yrkanden

Rebecka Gustafsson har yrkat att hovrätten ska frikänna henne från vållande till annans död, grovt brott samt narkotikabrott avseende 6,45 gram cannabisharts, 36 tabletter innehållande oxykondon och 5 tabletter zopiklon. Oavsett om så sker har hon yrkat att hovrätten ska bestämma en lindrigare påföljd än fängelse alternativt sänka straffet. Hon har också yrkat att hovrätten ska avslå Amos Gustafssons och Silas Gustafssons yrkanden om skadestånd.

Parternas inställning till motparts yrkande om ändring av tingsrättens dom m.m.

Part har motsatt sig respektive motparts yrkande om ändring av tingsrättens dom.

Rebecka Gustafsson har motsatt sig åklagarens yrkande om att hovrätten ska häkta henne och hävdar att det under alla förhållanden inte finns någon flyktfara.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Skriftlig bevisning m.m.

Hovrätten har tagit del av samma skriftliga bevisning som tingsrätten. I hovrätten har parterna åberopat ytterligare skriftlig bevisning, bl.a. journalanteckningar och uppgifter om Bitcointransaktioner. Åklagaren har visat en s.k. 360-fotografering av lägenheten.

Muntlig bevisning

Hovrätten har tagit del av samma muntliga bevisning som tingsrätten. Polisens ljudinspelningar vid transporter av Patrik Lingman har spelats upp. Förhör från förundersökningen och förhören vid tingsrätten har i hovrätten spelats upp med ljud och bild och Rebecka Gustafssons uppgifter vid en omhäkningsförhandling lästs upp såsom de antecknats i tingsrättens protokoll. I hovrätten har på Rebecka Gustafssons begäran tilläggsförhör ägt rum med henne själv samt med vittnena Rebeca Segui, Carina Hjorth Gustavsson, Robert Kronstrand och Zandra Migos. Som nya vittnen i hovrätten har på hennes begäran hörts Olle Erenger, Roger Pettersson och Christer Isaksson.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Inledning

Allmän bakgrund

Vid tiden för de brott (januari 2020) som åklagaren har åtalat Rebecka Gustafsson för bodde hon tillsammans med Patrik Lingman i en lägenhet på Styrmansgatan i Norrköping, dvs. den adress som anges i gärningsbeskrivningarna. I hushållet bodde även deras gemensamma barn Esmeralda, som var tre år och Silas, som var omkring ett år, samt Rebecka Gustafssons son, Amos Gustafsson, som var 13 år.

Esmeralda föddes i april 2016 och hon omhändertogs redan på BB av socialtjänsten med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (som brukar kallas LVU). Hon placerades i ett familjehem där Melinda Jacobs blev hennes familjehemsmamma. Det fanns ett begränsat umgänge mellan Rebecka Gustafsson och Esmeralda, men socialtjänsten såg placeringen som en uppväxtplacering. Efter ett domstolsbeslut upphörde vården enligt LVU och det påbörjades en hemtagningsprocess

eftersom Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman som vårdnadshavare hade bestämt att Esmeralda skulle flytta hem till dem. Esmeralda träffade då Patrik Lingman för första gången. I april 2019 flyttade Esmeralda till familjen på Styrmansgatan.

Amos Gustafsson hade tidigare varit placerad utanför hemmet med stöd av LVU. Under sommaren 2019 upphörde vården och han hade vid den tidpunkten vårdats en tid i hemmet.

Patrik Lingman hade sedan tidigare tre barn tillsammans med Rebeca Segui, som stundtals besökte Patrik Lingman för umgänge.

Anmälningar m.m. mot Rebecka Gustafsson

Det står klart att socialtjänsten å ena sidan och Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman å den andra genomgående har haft helt olika uppfattningar i de olika ärendena gällande barnen. Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman har känt sig missförstådda, felaktigt behandlade och oriktigt granskade för misstänkta missförhållanden. Det kan nämnas att familjen firade julafton tillsammans med Rebeca Segui och Patrik Lingmans bröder. Rebeca Segui kände efteråt en stark oro för Esmeralda och för det sätt som Patrik Lingman hade behandlat Esmeralda på. Hon kontaktade därför Melinda Jacobs som i sin tur gjorde en orosanmälan. Socialjouren besökte familjen på juldagen, men släpptes inte in i lägenheten. Dagen därpå fick dock personalen på socialjouren träffa Esmeralda i hemmet och besöket ledde inte till någon åtgärd från socialjourens sida. Vid båda besöken medverkade polis. Den 7 januari kontaktade Melinda Jacobs socialtjänsten igen. Efter att Esmeralda och hennes föräldrar hade besökt öppna förskolan tillsammans med barnmorskan Carina Hjorth Gustavsson den 20 januari skrevs anmälan av. Det fanns en tid bokad för hembesök av Carina Hjorth Gustavsson den 29 januari, men tiden bokades av samma dag av föräldrarna med hänvisning till sjukdom.

Esmeraldas död kom till myndigheternas kännedom den 30 januari 2020

Den 30 januari 2020 kontaktade Patrik Lingman sin äldsta bror som i sin tur ringde 112 och anmälde att Patrik Lingmans dotter hade avlidit. Polis och ambulans kom till lägenheten där man hittade Esmeraldas avlidna kropp. Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman greps och häktades misstänkta för brott i anledning av dödsfallet. Patrik

Lingman avled under tiden i häkte, enligt åklagaren utan misstanke om brott eller att han skulle ha tagit sitt eget liv.

Frågor som hovrätten ska pröva

Hovrätten kommer i det följande att redovisa sin prövning av om Rebecka Gustafsson ska dömas för följande brott:

- Mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott (i anledning av Esmeraldas dödsfall).
- Synnerligen grov misshandel av Esmeralda och Silas i anledning av att rättsmedicinska undersökningar har visat att de två hade narkotika eller spår av narkotika i kroppen.
- Brott mot griftefriden i anledning av det sätt som Esmeraldas kropp hade hanterats på.
- Narkotikabrott för innehav av de narkotikaklassade substanser som hittades i lägenheten (Rebecka Gustafsson har numera erkänt delar av innehavet)

Mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död

Händelseförloppet den 30 januari och polisens undersökning av lägenheten

Esmeraldas död kom alltså till myndigheternas kännedom genom att Patrik Lingmans bror ringde 112, vilket han gjorde den 30 januari kl. 12.58. I samtalet uppgav han att Patrik Lingman hade besökt honom och att Patriks dotter hade avlidit i hemmet ”tydligt en fallolycka”. Polisen Erik Grundtman var på plats inne i lägenheten på Styrmansgatan vid 13.10-tiden. Han uppfattade både Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson som påverkade. Patrik Lingman uppträdde inledningsvis undvikande, men visade sedan in Erik Grundtman i ett sovrum där han drog fram ett ”paket” som hade legat under en säng. Paketet visade sig innehålla Esmeraldas kropp.

Lägenheten utrymdes och Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson placerades i olika polisbilar. Polisen Gabriella Saliba satt tillsammans med Rebecka Gustafsson och Silas i en bil.

Av polisens protokoll med fotografier från brottsplatsundersökningen framgår att lägenheten var städad och i god ordning. I badrummet fanns ett badkar och i det låg en upp och nedvänd badbalja. Inget synligt blod iakttogs, men vid en teknisk undersökning kunde man se blodliknande besudlingar i nederkant av vänster sida och på höger sida av badkaret samt på delar av duschdraperiet. Vid senare analys har blod dock påvisats bara vid höger sida av badkaret.

”Paketet” som Esmeraldas kropp låg i bestod av sex lager med bland annat filter, påslakan och plast. Sängen som paketet hade legat under hade lakan med tydliga linjer efter vikningar och luktade dessutom av tvättmedel. På utsidan av sängstommen och vid två områden på bäddmadrassen fanns det blod från Esmeralda. Inget synligt blod kunde ses på lakanen eller en matta som låg på sängen.

Esmeraldas kropp visade inga tecken på likstelhet och det fanns tecken på att förruttnelseprocessen hade startat. Hon hade flera blåmärken på kroppen, en fläta i håret med en hårsnodd och runt den satt en större tova. Esmeralda hade på sig en torr blöja.

Rummet som kroppen hittades i användes som sovrum för Esmeralda som dock brukade sova i en spjälsäng. Sängen som kroppen låg under och en våningssäng som också fanns i rummet användes när Patrik Lingmans andra barn var på besök. För att komma till det här sovrummet behöver man gå igenom vardagsrummet och passera en soffa.

Den rättsmedicinska utredningen

När Esmeraldas kropp undersöktes av rättsläkare konstaterades flera blåmärken (underhudsblödningar) och hudavskrapningar på kroppen samt en skada i handleden. Dessutom hade hon en skada i hjärnan som hade uppstått till följd av att ett trauma (ett islag mot någonting hårt). Esmeralda hade också de narkotikaklassade preparaten diazepam, klonazepam, alprozalam och buprenorfin i blodet.

Av Rättsmedicinalverkets rapport från obduktionen av Esmeralda och rättsläkaren Emma Wernviks vittnesmål vid tingsrätten framgår i huvudsak följande.

Det har krävts viss kraft för att blödningen i hjärnan skulle uppstå. Det går dock inte att avgöra om de initiala skadorna i huvudet har varit en följd av en olyckshändelse (eget fall) eller en medveten handling (knuff/slag/skakning) av annan person. Esmeralda dog till följd av nedsatt andning och generell syrebrist till följd av inandning av magsäcksinnehåll till lungorna med efterföljande begynnande lunginflammation. Denna bedöms ha uppkommit i samband med trauma mot huvudet någon till några timmar innan dödstillpunkten. Förekomsten av flera olika narkotikaklassade substanser där undersökningsfynden talar för åtminstone två olika intag (buprenorfin och klonazepam i mycket nära anslutning till dödstillpunkten och diazepam flera timmar upp till ett dygn innan dödstillpunkten) talar för att dessa substanser medvetet givits henne av annan person. Det kan dock inte uteslutas att preparaten gavs till Esmeralda vid ett och samma tillfälle. En påverkan av de narkotiska preparaten bedöms ha varit bidragande till dödsfallet genom påverkan på medvetandegraden och andningen.

Det har tagit någonstans mellan 2–15 timmar efter att skadan i huvudet uppstod till dess Esmeralda avled. Delar av kroppen hade fått en färg som visar att förruttnelseprocessen hade börjat, vilket man ser efter ungefär 2 dagar. Vid platsundersökningen kvällen den 30 januari hade Esmeralda varit död i två dygn med en felmarginal på uppskattningsvis +/- 1 dygn.

Provtagning av Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman den 30 januari visade positivt på bl.a. klonazepam, alprozalam, buprenorfin, amfetamin och tetrahydrocannabinol (som finns i hasch och cannabispreparat). Patrik Lingman hade vidare diazepam i blodet, medan den substansen har hittats i hårprov från Rebecka Gustafsson.

Rebecka Gustafssons och Patrik Lingmans uppgifter

Utgångspunkter

Det finns inget som tyder på att någon annan vuxen person än Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman vistades i lägenheten när Esmeralda skadades och under tiden fram tills hon avled. En viktig del av utredningen är således deras uppgifter om vad som hände. Rebecka Gustafsson har i förhöret vid tingsrätten beskrivit att hon i allt väsentligt saknar

minnen från tiden då händelsen ägde rum, något som hon har vidhållit när hon har fått tillägsfrågor i hovrätten. Patrik Lingman har inte kunnat lämna uppgifter vid ett förhör inför domstol. Det finns emellertid omfattande utredning om hur de två nära inpå händelsen har beskrivit vad som hände.

Det kan redan här sägas att förhör som inte har ägt rum inför domstol måste värderas försiktigt, något som Högsta domstolen har framhållit i Balkongmålet, NJA 2015 s. 702. I det här fallet har hovrätten emellertid kunnat ta del av uppgifter som Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson lämnat genom att ta del av fullständiga inspelningar som har gjorts med ljud alternativt ljud och bild eller, i ett fall, genom att ta del av det som antecknats i tingsrättens protokoll från en häkttingsförhandling. Hovrätten har därmed haft goda förutsättningar att kontrollera sammanhanget som uppgifterna har lämnats i.

Rebecka Gustafssons uppgifter under förundersökningen

Det kan först noteras att polisen Gabriella Saliba har berättat att Rebecka Gustafsson i polisbilen i samband med gripandet berättade att Esmeralda för två dagar sedan hade ramlat i badkaret och slagit i huvudet samt att de hade försökt återuppliva henne, men att hennes ögon hade fallit bakåt och att det hade runnit blod från munnen.

Rebecka Gustafsson hördes av polisen den 31 januari. Hennes försvarsadvokat var närvarande vid förhöret under vilket hon fick möjlighet att i stor utsträckning berätta fritt om vad som hade hänt. I förhöret berättade Rebecka Gustafsson sammanfattningsvis följande.

Hon badade Silas i en balja och Esmeralda var i badkaret där det låg lite vatten. Det var på tisdagskvällen. Hon kan inte säga exakt vad som hänt. Plötsligt hörde hon en duns och förstod att Esmeralda hade ramlat och slagit i huvudet. Patrik lyfte upp Esmeralda som inte kunde andas. Han bar in henne på hennes rum och försökte ge hjärt-lungräddning på sängen. Hon vet inte om de höll på i 5 minuter eller 45 minuter innan de insåg att hon inte levde längre. De blåste in luft och lade Esmeralda i sidoläge. Det var Patrik Lingman som instruerade. Hon vet inte hur länge de höll på men de höll på sen kväll. Esmeraldas ögon var uppåt och hon blödde ur näsan. Amos var på sitt rum och de sade till honom att Esmeralda inte mätte bra. Patrik Lingman svepte in Esmeralda och hon såg inte henne något

mer. När Esmeralda inte levde längre vågade de inte ringa eftersom de inte skulle bli trodda. De tänkte på Amos och Silas och att de två skulle bli utan föräldrar.

Det finns vidare skäl att ordagrant redovisa följande:

- man blir liksom, man blir väldigt paranoid å å orolig när myndigheten är hela tiden å kollar varenda steg man tar å dom kommer äh oanmält ähh till och med på juldagskvällen.
- det är så lätt för andra å tycka att man borde ha ringt men asså..(snorar). Jag vet Patriks rykte äh här i stan, hur han var innan. Ähh han ändrade sitt liv totalt för att vi skulle vinna Esmeralda tillbaka. Han hade bytit umgängeskrets, slutat med all kriminalitet. Han höll inte på med nånting. Ähh..å sen vann vi äntligen tillbaks henne. (snorar) Så hände det här. (gråter).

Tingsrätten har på s. 30 i sin dom redovisat det som antecknats i ett protokoll vid en omhåkningsförhandling den 2 februari 2020. Sammanfattningsvis uppgav Rebecka Gustafsson då följande:

- Det hände på tisdagskvällen och Amos var på sitt rum.
- Hon, Patrik och Silas var i badrummet när Esmeralda ramlade.
- Hon såg direkt att Esmeralda himlade med ögonen och att det kom blod från näsan. Hon och Patrik sprang in med Esmeralda i sovrummet. När hon gjorde konstgjord andning hostade Esmeralda till och det kom ut vatten. Hon gjorde konstgjord andning tills hon inte orkade längre och Patrik sade till henne att sluta.
- Hon vet inte om Esmeralda levde, det kom kanske något ljud från henne.
- Hon och Patrik pratade om att larma ambulans. Hon vet inte om det var vid händelsen.
- Hon tänkte att om de ringde 112 och sa att Esmeralda hade ramlat så skulle de få livstids fängelse.
- Fastän omhändertagandet enligt LVU hade upphört har de konstant blivit trakasserade, senast på juldagen kom socialtjänsten med två poliser.
- Hon visste inte att Esmeralda var insvept i ett lakan och plast.

Hovrätten har vidare tagit del av en ljud- och bildinspelning av en rekonstruktion i lägenheten den 26 februari. Rebecka Gustafsson berättar sammanfattningsvis följande.

När hon badade Silas i baljan hörde hon en duns och såg att Esmeralda himlade med ögonen. Patrik plockade upp Esmeralda i famnen och sprang in i hennes rum. Han skrek högt "Esmeralda, Esmeralda". Hon hörde honom ropa "Esmeralda" om och om igen inne i rummet, det är vad hon kommer ihåg. Sen vet hon att hon satt i soffan i vardagsrummet, men hon vet inte vad som hände inne i sovrummet och hon ville inte heller veta. Hon stängde av på grund av rädsla. Hon minns inte vad som hände.

Rebecka Gustafsson uppgav vidare ordagrant följande:

Alltså vilken normal person som helst hade väl ringt 112, men vi var liksom inte, vi var så otrygga i och med, alltså den här hetsjakten med, från socialen och polisen som ringde på här hela tiden så att vi vågade inte ringa ...

I hovrätten har Rebecka Gustafsson vidhållit att hon saknar minnen från perioden, men också framfört att hon aldrig haft känslan av att det skulle ha varit en krissituation där de måste handla för att undvika konsekvenser, utan mer att Patrik Lingman berättade för henne att någonting hade hänt, dvs. när det redan var för sent. Möjliga förklaringar till att hon inte kände till det som hände kan vara att hon var ute med Silas just då eller att hon var med Silas i sovrummet där de bl.a. använder en fläkt som kan ha gjort att hon inte hörde vad som hände. Hon kan inte säga att de uppgifter som hon har lämnat i de tidigare förhören skulle vara oriktiga.

Patrik Lingmans uppgifter till polisen

När Patrik Lingman i samband med gripandet den 30 januari transporterades till polishuset spelade polisen in vad som sades utan att informera Patrik Lingman om inspelningen. Av inspelningen som inleddes kl. 13.59 framgår att Patrik Lingman beskrev att det var en olycka, att han uppfattade att Esmeralda måste ha slagit i huvudet och fått en hjärnskakning eller hjärnblödning, att han hade fått "igång" henne, att hennes ögon stirrade rakt upp och att hon "liksom bara lät". Han säger vidare att han tror att han inte berättade det för Rebecka direkt utan att det dröjde några timmar.

Vid senare transporter samma dag spelades det också in vad Patrik Lingman berättade i polisbilen (inspelningarna börjar kl. 14.24). Då talar Patrik Lingman om att han gjorde hjärt-lungräddning och att han hade tryckt på Esmeraldas mage för att få ut vatten.

Det första förhöret hos polisen med Patrik Lingman hölls den 30 januari. Han uppgav då sammanfattningsvis att det som hade skett var en olycka. Det hade hänt sent på kvällen, han hade försökt med hjärt-lungräddning och hållit uppsikt över Esmeralda över natten. Vidare säger Patrik Lingman ordagrant: Jag skulle ha ringt direkt men det finns ju en anledning till att jag inte gjorde det.

Den 31 januari hölls ett längre förhör där Patrik Lingmans försvarsadvokat medverkade. Förhöret dokumenterades med ljud och bild och hovrätten har tagit del av inspelningen. Sammanfattningsvis kan följande redovisas från förhöret.

Han är i chock och har svårt att minnas. Esmeralda ramlade i samband med ett bad, men han såg inte exakt hur hon ramlade. Hon hade svimmat direkt av fallet och han lade henne på storasystemens säng. Esmeralda var inte kontaktbar när han lade henne på sängen och han utförde hjärt-lungräddning i 20-45 minuter. Det rann ur näsan på Esmeralda och han använde en slang och sög ut "en himla massa" slem. Han försökte få in slangen i hennes mun men käkarna var sammanbitna och hennes ögon stirrade rakt upp. Han lade Esmeralda i sidoläge och tyckte att hon andades. Han satt och höll koll på henne, men när han senare tittade till henne var hon avliden, vilket var onsdag morgon. Han tror att Amos var och tränade när det inträffade. Han fick "superpanik" och visste inte vad han skulle göra. Han har tappat tid och rum.

Vidare säger Patrik Lingman ordagrant:

- i panik över vad vi har varit med om, dom sista åren. ... så fattar jag helt fel beslut ... å inte ringer äh 112, direkt vilket jag omedelbart skulle ha gjort naturligtvis...
- jag berättar inte ens för Rebecka att det har hänt då.

Hovrättens värdering av dessa uppgifter

Hovrätten konstaterar att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman var för sig vid upprepade tillfällen i centrala delar har lämnat liknande beskrivningar av vad som hände

Esmeralda och hur man då agerade. Uppspelningen med ljud och bild i hovrätten av förhören som hölls med dem den 31 januari har gett hovrätten ett gott underlag för att värdera deras berättelser. Det kan framhållas att förhören hölls i närvaro av deras respektive försvarsadvokat och att det av uppspelningarna framgår att förhören genomfördes på ett korrekt sätt där Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman i stor utsträckning har fått lov att berätta fritt. Deras berättelser har varit förhållandevis tydliga och detaljerade och har sammantaget framförts på ett sätt som gör att det finns skäl att fästa tilltro till deras uppgifter. Det som har kommit fram av övriga inspelningar och förhör stärker hovrätten i den uppfattningen. En annan sak är att förhören i alla delar inte ger en fullständig bild, och att det i vissa avseenden förekommer motstridiga och svårförklarliga uppgifter. Hovrätten har också beaktat att föräldrarna inledningsvis var påverkade av narkotika och sannolikt hade varit vakna under lång tid.

Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman hade visserligen gott om tid på sig att prata ihop sig. Deras uppgifter om det centrala händelseförloppet framstår emellertid inte som tillförlitliga, inte minst av det skälet att Patrik Lingman uppenbarligen har varit noga med att inte lämna några besvärande uppgifter om Rebecka Gustafssons inblandning, medan hon för sin del beskriver både sitt eget och Patrik Lingmans agerande. För hovrätten står det klart att Rebecka Gustafsson tydliga uppgifter om sin närvaro och delaktighet måste sättas före Patrik Lingmans vaga beskrivningar om att han inte berättade om händelsen för henne innan Esmeralda hade avlidit. Det har nämligen inte kommit fram någon rimlig anledning för Rebecka Gustafsson att i flera förhör lämna oriktiga uppgifter om sin egen närvaro och delaktighet. Hennes uppgifter om sitt eget agerande är också så detaljerade att det inte är rimligt att tro att beskrivningarna skulle kunna bygga på sådant som Patrik Lingman hade berättat för henne.

Sammanfattningsvis har Rebecka Gustafsson inledningsvis under polisens utredning upprepade gånger lämnat tydliga uppgifter om att hon var närvarande när skadan uppstod och vid omhändertagandet av Esmeralda efteråt, samtidigt som det inte har kommit fram något bärande skäl till att bortse från det hon då har berättat. Det som Rebecka Gustafsson har beskrivit i hovrätten om en känsla av att hon fick reda på det inträffade när det hela var över leder inte till annan bedömning eftersom Rebecka Gustafsson numera säger sig sakna konkreta minnen från händelsen och uppgiften

därmed – medvetet eller omedvetet – kan vara tillrättalagd. Rebecka Gustafssons egna uppgifter är alltså oförenliga med det som Patrik Lingman har antytt i fråga om när hon fick kännedom om saken och hovrätten bortser därför från Patrik Lingmans uppgifter i detta avseende.

Vid den fortsatta prövningen gäller att Rebecka Gustafssons och Patrik Lingmans uppgifter ska ges betydelse, särskilt när de är förenliga med utredningen i övrigt. Givetvis måste dock hovrätten värdera deras beskrivningar i fråga om detaljer med försiktighet och deras uppgifter måste också vägas mot den övriga bevisningen.

Hur och när fick Esmeralda skadan i huvudet?

Utgångspunkter

Hovrätten kan konstatera att den rättsmedicinska utredningen visar vilka skador som Esmeralda hade, vilka slags narkotiska preparat hon hade i kroppen, dödsorsaken och tidssambanden mellan dels skadan i huvudet och dödstitpunkten, dels dödstitpunkten och polisens undersökning av lägenheten. Denna utredning ger dock inte svar på den viktiga frågan om hur skadan i huvudet uppstod eller hur Esmeralda fick i sig de narkotiska preparaten.

Rättsläkarens uppgifter sedda tillsammans med uppgifterna om skadan leder hovrätten till bedömningen att det hade varit möjligt att rädda Esmeraldas liv om man i anslutning till skadan i huvudet uppstod hade sett till att hon kom under sjukvård.

Åklagaren har inte bevisat sitt påstående att Esmeralda dog av uppsåtlig våldsutövning
Åklagaren har i första hand gjort gällande att Esmeralda dödades genom att Rebecka Gustafsson tillsammans och i samförstånd med annan avsiktligt har dödat Esmeralda genom att ha utdelat trubbigt våld mot henne och försatt henne i vanmakt genom att ge henne de narkotikaklassade preparaten (se tingsrättens dom s. 4 gärningsbeskrivningens första stycke). I frågan om åklagaren har bevisat detta gör hovrätten följande överväganden.

En viktig utgångspunkt är att den rättsmedicinska undersökningen inte ger stöd för att skadan som Esmeralda hade i huvudet (traumat mot huvudet) måste ha orsakats av någon annans handlande. Åklagaren har emellertid till stöd för sitt påstående också fört omfattande bevisning om att Esmeralda under en tid inte hade haft det bra i hemmet.

Av rättsläkarens beskrivning framgår att Esmeralda hade blåmärken på kroppen som utifrån deras placering sannolikt hade orsakats av annan person genom slag eller grepp. Esmeralda hade också en anmärkningsvärd viktnedgång under hösten/vintern 2019 vilket sett tillsammans med Rebecka Seguis trovärdiga och oroväckande beskrivning av Esmeraldas tillstånd på julafton 2019 och av hur Patrik Lingman då uppträdde mot Esmeralda, förstärker bilden av att flickan inte hade det bra i hemmet. Rebecka Gustafssons inköp av bitcoins till ett i sammanhanget stort belopp, meddelanden i Rebecka Gustafssons telefon som uppenbarligen rör narkotikahantering och den mängd olika narkotiska substanser som hittades i lägenheten ger ett tydligt stöd för att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman var inne i ett missbruk, något som rimligen måste ha påverkat deras förmåga att ge barnen omvårdnad och trygghet. För hovrätten ligger det nära till hands att uttrycka det som att Esmeralda blev vanvårdad. Detta utgör emellertid inte någon tydlig bevisning om hur skadan i huvudet uppstod. Det bör också läggas till att det helt saknas konkreta uppgifter om att Rebecka Gustafsson eller Patrik Lingman vid något tillfälle skulle ha varit våldsamma mot Esmeralda eller något annat barn.

Av skäl som redovisas nedan utgår hovrätten från att Esmeralda fick skadan mot huvudet på kvällen den 28 januari. Om Esmeralda skadade sig i en olycka framstår det allmänt sett som obegripligt att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman inte ringde 112 eller på annat sätt såg till att hon fick vård. Man har också vidtagit förhållandevis långtgående åtgärder för att dölja att flickan hade avlidit. Kroppen hade lindats in i både tyg och plast och sängen som Esmeralda måste ha legat i efter olyckan hade uppenbarligen gjorts i ordning med ett rent lakan. Dessutom var badrummet och lägenheten i god ordning. Till detta kommer att det under perioden fram till den 30 januari gjordes flera sökningar på internet bl.a. om lån av pengar och att Patrik Lingman försökte låna pengar av sin bror när de träffades den 29 januari samtidigt som Patrik Lingman då uppgav något om att familjen skulle flytta. Rebecka Gustafsson skickade sms till barnens farfar på kvällen den 28 januari med ett alldagligt innehåll och den 29 januari lämnade man meddelanden

på barnmorskan Carina Hjorth Gustavssons telefonsvarare med mycket tydligt besked om att hon inte fick komma på det planerade hembesöket på grund av att de var sjuka. Detta skulle kunna tala för att man avsåg att fly, men ger inte någon konkret vägledning i fråga om hur Esmeralda fick skadan. Omständigheterna är för övrigt väl förenliga även med att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman ville dölja deras bristande hantering av en olyckshändelse som lett till en sådan här tragisk konsekvens.

Det saknas helt uppgifter från Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman som talar för att någon av dem avsiktligt orsakat skadan.

Hovrätten återkommer nedan till betydelsen av att någon måste ha gett Esmeralda de narkotikaklassade preparaten, men det kan redan här nämnas att det inte behöver ha gjorts i syfte att Esmeralda skulle avlida.

Sammantaget kan det konstateras att det saknas tillräcklig bevisning för åklagarens påstående om att Rebecka Gustafsson eller någon annan uppsåtligen orsakade Esmeraldas skada i huvudet (traumat mot huvudet). Åklagaren har alltså inte bevisat det som står i gärningsbeskrivningens första stycke.

Esmeralda kan ha skadat sig i en olycka i badrummet och därefter tillförts de narkotikaklassade preparaten

Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman har alltså från första början och i flera sammanhang lämnat en samstämmig beskrivning av att Esmeralda skadade sig i badrummet. Enligt hovrätten har deras berättelser i väsentliga delar ett förhållandevis högt bevisvärde. Enligt den rättsmedicinska utredningen kan det dessutom stämma att Esmeralda ramlade och slog sig i badkaret. Brottsplatsundersökningen visade också att det fanns spår av blod vid badkaret, även om utredningen inte med säkerhet kan säga när detta avsattes eller om det var Esmeraldas blod. Esmeraldas blod fanns också i den säng i sovrummet som Patrik Lingman har beskrivit att han lade flickan på direkt efter olyckan.

Hovrätten gör sammanfattningsvis bedömningen att den fortsatta prövningen får göras med utgångspunkten att Esmeralda skadade sig i huvudet till följd av en fallolycka i

badrummet. Att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman inte har beskrivit att de sett själva fallet leder inte till en annan bedömning.

Det framstår som uppenbart att någon medvetet gett Esmeralda de narkotiska preparaten, varav några gavs henne mycket nära dödstdpunkten. Rättsläkaren har inte uteslutit att de narkotiska preparaten tillfördes Esmeralda vid ett och samma tillfälle. Hovrätten anser sig under alla förhållanden behöva utgå från att preparaten gavs till Esmeralda efter att hon hade skadat sig.

När fick Esmeralda skadan?

Med hänsyn till rättsläkarens uppskattning om dödstdpunkten och den tid som kan ha gått mellan skadan och dödsfallet samt det förhållandet att en förruttnelseprocess hade inletts framstår det för hovrätten som rimligt att utgå från att Esmeralda skadade sig tisdagen den 28 januari.

Det kan vidare noteras att Patrik Lingmans och Rebecka Gustafssons inledningsvis lämnade uppgifter sedda var för sig och tillsammans ger ett tydligt stöd för att det var just på tisdag kväll som skadan uppstod. Detta framstår också som förenligt med Amos Gustafssons vittnesmål. Han har nämligen beskrivit hur han på tisdagskvällen kom hem från gymmet och gick in i Esmeraldas rum i syfte att säga god natt till Rebecka Gustafsson som befann sig i det rummet tillsammans med Silas. Amos Gustafsson uppfattade att Esmeralda hade en "onesie" på sig, sov i spjålsängen och att hon lät rosslig när hon andades. Rebecka Gustafsson förklarade för Amos Gustafsson att Esmeralda var krasslig. Rebecka Gustafsson har också i förhör beskrivit att hon efter olyckan sade till Amos Gustafsson att Esmeralda inte mådde bra. Hovrätten gör visserligen bedömningen att Esmeralda måste ha legat också i en annan säng i sovrummet efter att hon hade skadats och noterar att hon enbart hade en blöja på sig när kroppen hittades. Det framstår ändå som rimligt att utgå från att Esmeralda hade skadat sig vid denna tidpunkt. Patrik Lingman har också i ett förhör sagt att han tror att Amos Gustafsson var på gymmet när det hände. Amos Gustafsson såg inte heller Esmeralda igen vilket framstår som märkligt om hon levde den 29 januari. Även om Amos Gustafsson verkar ha hållit sig mycket inne på sitt rum framgår det att han den 29 januari pratade med Rebecka Gustafsson i soffan i vardagsrummet före det att han hämtade mat på MAX kl. 17.45. Esmeraldas

sovrum ligger i anslutning till vardagsrummet och lägenheten är inte större än att Esmeralda borde ha märkts av.

Med hänsyn till detta gör hovrätten bedömningen att Esmeralda fick skadan i huvudet någon gång under kvällen den 28 januari, högst sannolikt under tiden som Amos Gustafsson var på gymmet; han har beskrivit att han kom hem från gymmet och tittade in till Rebecka Gustafsson i Esmeraldas sovrum vid 20.30-21.30 tiden. Det som har kommit fram i hovrätten om att Patrik Lingman ringt samtal till vårdcentralen och till brottsofferjouren den 29 januari leder inte till annan bedömning.

Visste Rebecka Gustafsson om att Esmeralda hade skadat sig?

Efter att ha tagit del av en s.k. 360-fotografering av lägenheten framstår det för hovrätten som uteslutet att Rebecka Gustafsson inte skulle ha märkt av när Esmeralda skadade sig även för det fall att hon inte hade befunnit sig i badrummet. Det finns inte heller några indikationer på att Rebecka Gustafsson under perioden skulle ha lämnat lägenheten under någon längre tid; hon har inte själv beskrivit något sådant och hennes telefon har inte kopplat upp mot några andra master än de som täcker bostaden. Däremot kan det ha förekommit att hon kortvarigt lämnade bostaden tillsammans med Silas. Det har också kommit fram en tydlig bild av att det var Rebecka Gustafsson som i första hand tog hand om barnen. Till bilden hör vidare att Patrik Lingman enligt Rebecka Seguis trovärdiga vittnesmål hade en tendens att bli överdrivet orolig i situationer när barnen hade slagit sig och att det hur som helst måste ha varit dramatiskt när Esmeralda slog i huvudet. Det framstår redan på grund av detta som ställt utom rimligt tvivel att Rebecka Gustafsson uppmärksammade att Esmeralda var skadad. Till detta kommer att Rebecka Gustafsson alltså inledningsvis under polisens utredning upprepade gånger har lämnat tydliga uppgifter om att hon var omedelbart närvarande när skadan uppstod och vid det inledande omhändertagandet av Esmeralda samtidigt som det inte har kommit fram något konkret skäl till att bortse från det som hon då har berättat.

Hovrätten gör därför den fortsatta prövningen med utgångspunkten att Rebecka Gustafsson visste om att Esmeralda hade fått skadan mot huvudet och att Rebecka Gustafsson var närvarande vid omhändertagandet av flickan. Mot bakgrund av den rättsmedicinska utredningen står det klart att det som Rebecka Gustafsson har sagt i

något förhör om att Esmeralda avled direkt inte stämmer; Esmeralda levde minst två timmar efter att skadan hade uppstått och sannolikt något längre. Det finns inte skäl att tro att Rebecka Gustafsson var omedveten om detta. Bland annat talar Patrik Lingmans uppgifter om hur han under lång tid hade tillsyn över Esmeralda, vilket Rebecka Gustafsson inte kan ha varit omedveten om, och det Amos Gustafsson berättat om att Esmeralda levde när han kom hem och det samtal han då hade med Rebecka Gustafsson så starkt för att Rebecka Gustafsson kände till att Esmeralda levde flera timmar efter skadan att hovrätten kan utgå från att hon hade den kännedomen.

Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman verkar inte ha nämnt något i de tidiga förhören om att de hade tillfört Esmeralda narkotika eller medicin. Hovrätten utgår dock från att samtliga narkotikaklassade preparat som Esmeralda hade i kroppen har getts henne efter att skadan i huvudet hade uppstått. Syftet kan ha varit att försöka hjälpa flickan; Rebecka Gustafssons spekulation i förhöret vid tingsrätten om att Patrik Lingman gav Esmeralda ett preparat i syfte att häva Esmeraldas kramper framstår som rimlig och är dessutom väl förenlig med att Patrik Lingmans skador på händerna kan ha uppstått när han tvingade upp Esmeraldas mun för att få i henne preparatet. Rebecka Gustafssons tidiga uppgifter ger närmast intrycket att hon var med från att skadan uppstod till att Patrik Lingman svepte in kroppen i ett lakan och talar därför för att hon var medveten om att Esmeralda tillfördes narkotikan. Något som också talar i samma riktning är den omständigheten att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman hade använt samma substanser som påträffades i Esmeraldas kropp. Hovrätten gör bedömningen att Rebecka Gustafsson var medveten om att preparaten tillfördes Esmeralda, men det är inte bevisat att hon själv gjorde det.

Frågan om Rebecka Gustafsson hade uppsåt till att Esmeralda skulle avlida

Utgångspunkter vid uppsåtprövningen

Eftersom Rebecka Gustafsson var en av Esmeraldas vårdnadshavare var hon skyldig att se till att Esmeralda fick sjukvård för sin skada. Om Rebecka Gustafsson förstod att Esmeralda behövde vård men ändå lät bli att se till att Esmeralda fick hjälp kan hon hållas straffrättsligt ansvarig enligt den s.k. garantläran.

Den läran innebär att även en underlåtenhet att agera kan vara brottslig om underlåtenhet omfattas av verbet i straffstadgandet. Uttrycket ”Den som berövar annan livet” anses omfatta även en underlåtenhet att handla. En andra förutsättning är att det finns en särskild skyldighet för personen att ingripa. Föräldrar har en sådan skyldighet i förhållande till sitt barn. Dessutom ska underlåtenheten att avvärja en effekt framstå som lika straffvärd som att orsaka effekten genom handling. (Se bl.a. rättsfallet NJA 2013 s. 588, Ivar Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, 1976, s. 319 ff., Petter Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2 uppl., 2013, s. 110 ff. och Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 19 maj 2015 i mål B 454-15.)

För att Rebecka Gustafsson ska kunna dömas för mord eller dråp krävs att hon hade uppsåt till att Esmeralda skulle avlida.

Som tidigare har nämnts utgår hovrätten från att Esmeralda hade överlevt om hon hade fått adekvat sjukvård, exempelvis genom en så enkel åtgärd som att Rebecka Gustafsson hade ringt 112. Det råder ingen tvekan om att Rebecka Gustafsson vid tillfället hade möjlighet att tillkalla hjälp. Det finns vidare skäl att inledningsvis peka på följande.

Utgångspunkten vid uppsåtsprövningen är förhållandena vid tidpunkten för själva händelsen (gärningstidpunkten). Det spelar ingen roll om man efteråt ångrar att man inte vidtog en åtgärd eller önskar att man hade gjort saker på ett annat sätt.

Det finns inget som antyder att Rebecka Gustafsson eftersträvade att Esmeralda skulle avlida eller att hon uppfattade det som praktiskt taget säkert att Esmeralda skulle dö om hon inte fick sjukvård. Rebecka Gustafsson har följaktligen inte haft avsikts- eller insiktsuppsåt. Det återstår därmed för hovrätten att pröva om hon hade det som kallas likgiltighetsuppsåt. Prövningen ska göras i följande två led.

Rebecka Gustafsson var medvetet oaktsam

Som har framgått var Rebecka Gustafsson med när Esmeralda skadades och det måste direkt ha varit tydligt för henne att Esmeralda hade fått en så allvarlig skada att hon omedelbart behövde hjälp med att komma till akutsjukvård. Att Rebecka Gustafsson uppfattade detta följer bl.a. av att hon har beskrivit att Esmeraldas ögon rullade uppåt

och att det rann blod från hennes näsa eller mun. Att Esmeraldas tillstånd uppfattades som akut av Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman stöds vidare av att de två har beskrivit att man direkt vidtog hjärt-lungräddning. Dessutom var Esmeralda högst sannolikt medvetlös hela tiden efter islaget mot huvudet, även om hennes medvetandegrad i någon grad kan ha varierat. Det står klart att Rebecka Gustafsson inte kan ha varit omedveten om att Esmeralda levde i minst två timmar efter skadan och sannolikt något längre. Ett bevis på att man inte uppfattade att Esmeralda hade avlidit direkt är att man tillförde henne flera narkotikaklassade mediciner.

Hovrätten gör därmed bedömningen att Rebecka Gustafsson var medveten om att det fanns en risk för att Esmeralda skulle avlida av den skada hon hade fått av islaget mot huvudet, eller av komplikationer till följd av skadan, om hon inte omedelbart fick adekvat sjukvård. Åtgärden att tillföra Esmeralda flera narkotikaklassade preparat kan visserligen ha varit välmenande, men Rebecka Gustafsson var samtidigt väl insatt i preparatens verkningar och måste rimligen ha insett att tillförseln av dessa fyra preparat till en allvarligt skadad treåring var utomordentligt riskabel och lika gärna kunde komma att allvarligt försämra Esmeraldas tillstånd.

Sammanfattningsvis konstaterar hovrätten att Rebecka Gustafsson har varit medvetet oaktsam i förhållande till att Esmeralda riskerade att avlida om hon inte fick adekvat sjukvård.

Var Rebecka Gustafsson likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida?

Det kan först konstateras att Rebecka Gustafssons insikt i Esmeraldas kritiska tillstånd efter huvudskadan i sig talar för att hon tidigt uppfattade att det fanns en avsevärd risk för att Esmeralda skulle avlida om inte hon eller Patrik Lingman såg till att flickan fick sjukvård. Denna upplevda risk måste dessutom ha förstärkts påtagligt under tiden som gick fram tills Esmeralda avled. Redan detta talar starkt för att Rebecka Gustafsson var likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida. Det finns vidare skäl att beakta följande.

En förälder till ett barn som drabbas av en sådan här skada vidtar normalt sett alla till buds stående medel för att se till att barnet får vård. Det framstår därför som självklart att Rebecka Gustafsson under händelsen måste ha övervägt om hon skulle tillkalla hjälp.

Enligt hovrätten visar utredningen att svaret på frågan om varför hon inte gjorde det får sökas i hennes och Patrik Lingmans bristande förtroende för socialtjänsten.

Utredningen ger nämligen en entydig bild av att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman sedan många år och i mycket hög grad uppfattade sig orättvist behandlade och motarbetade av socialtjänsten. Föräldrarnas upplevelse i detta avseende har sannolikt varit högst påtaglig vid tiden för olyckan, inte minst mot bakgrund av de orosanmälningar som hade riktats mot paret vid jultid och som hade lett till att socialjouren i sällskap av polis besökte lägenheten den 25 och den 26 december. Rebecka Gustafsson har i förhöret den 31 januari gått så långt som till att säga att hon upplevde sig ”väldigt paranoid” av att myndigheterna kontrollerade varje steg man hade tagit. Det är också tydligt att paret hade sett på frågan om hemflytt av Esmeralda som en utdragen kamp mot socialtjänsten; Rebecka Gustafsson har beskrivit att man hade ”vunnit hem” Esmeralda.

Att föräldrarnas tankar var starkt färgade av detta synsätt när de skulle ta hand om den skadade Esmeralda framgår inte minst av det som Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman i tidiga förhör har berättat om att man övervägde att kontakta någon, men lät bli av rädsla att inte bli trodda och därmed riskera allvarliga konsekvenser för egen del (”livstids fängelse”) eller att barnen skulle omhändertas av socialtjänsten. Hovrätten har uppfattat att en del av dessa uttalanden har tagit sikte på hur man såg på situationen när Esmeralda fortfarande levde, medan andra mer verkar ta sikte på situationen när det stod klart att Esmeralda hade avlidit. Patrik Lingman lämnade också liknande uppgifter till sin bror den 30 januari. Här kan också nämnas att Rebeca Segui trovärdigt har vittnat om att Patrik Lingman till henne under hösten 2019 hade sagt att Esmeralda då hade ramlat i badkaret och lagt till något i stil med ”du förstår väl att vi inte kan ringa till någon eftersom vi är så jagade”.

När Esmeralda plötsligt skadade sig så här svårt uppstod det i praktiken en valsituation för föräldrarna där mycket talar för att det viktigaste för dem var att till varje pris undvika att kontakta sjukvården med de risker som det i sin tur hade inneburit för att socialtjänsten skulle börja utreda händelsen och barnens situation i hemmet. Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman verkar närmast ha hamnat i en sorts mental låsning där

det helt enkelt inte var aktuellt att tillkalla hjälp. Detta innebär emellertid också att Rebecka Gustafsson satte sina egna intressen före sin allvarligt skadade treåriga dotters akuta behov av sjukvård. Enligt hovrätten talar även detta för att Rebecka Gustafsson – där och då – var likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida. Att det säkert var så att både hon och Patrik Lingman beklagade att Esmeralda avled spelar i sig ingen roll.

Även Patrik Lingmans och Rebecka Gustafssons agerande efter dödsfallet talar för att man i alla fall inledningsvis var beredda att vidta mycket långtgående åtgärder för att undvika kontakt med myndigheterna. Ett tydligt tecken på detta är att man försökte hemlighålla dödsfallet, bl.a. genom att man avbokade barnmorskans hembesök och att Esmeraldas kropp gömdes på ett i allra högsta grad anmärkningsvärt sätt. (Hovrätten återkommer nedan till bedömningen i fråga om Rebecka Gustafssons ansvar för brott mot griftefriden.)

Det förhållandet att man inledningsvis utförde hjärt-lungräddning på Esmeralda och gav henne narkotikaklassade substanser får ses som tecken på att man inte var likgiltig inför att hon skulle avlida. Samtidigt måste det snabbt ha stått klart att de inledande åtgärderna inte hävde Esmeraldas allvarliga tillstånd samtidigt som tillförseln av fyra slags narkotika till ett så här litet barn var utomordentligt farlig; åtgärden framstår som rent desperat. Det kan också konstateras att man inte verkar ha vidtagit några som helst ytterligare åtgärder för att rädda Esmeralda trots att hennes tillstånd efter hand som timmarna gick måste ha framstått som mer och mer utsatt.

Nu beskrivna omständigheter måste visserligen värderas med försiktighet och urskillning, men det som har kommit fram om Rebecka Gustafssons inställning vid tidpunkten innebär att det blivit ställt utom rimligt tvivel att Rebecka Gustafsson var likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida.

Hovrättens slutsats

Enligt hovrätten är det bevisat att Rebecka Gustafsson som vårdnadshavare för Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne och att Rebecka Gustafsson genom underlåtenhet att omgående tillkalla sjukvårdspersonal eller ta Esmeralda till sjukhus när hon var skadad har berövat

Esmeralda livet. Det hände mellan den 28 och 30 januari 2020 på den plats som åklagaren har angett i gärningsbeskrivningen.

Rebecka Gustafsson ska därför dömas för att uppsåtligen ha dödat Esmeralda. På denna punkt ska tingsrättens dom följaktligen ändras.

Hovrätten dömer Rebecka Gustafsson för dråp

Den som uppsåtligen har dödat en annan människa ska normalt sett dömas för mord. Om brottet med hänsyn till de omständigheter som har föranlett gärningen eller annars är att anse som mindre grovt kan man dock dömas för dråp.

I det här fallet är omständigheterna speciella på det sättet att Rebecka Gustafsson uppsåtligen har dödat Esmeralda trots att hon alltså inte hade orsakat den skada som ledde till att Esmeralda avled och trots att hon inte eftersträvade att dottern skulle avlida. Rebecka Gustafsson döms i stället för att ha orsakat Esmeraldas död genom underlåtenhet att se till att flickan fick sjukvård. Det finns givetvis ingen ursäkt för en sådan underlåtenhet, men den här situationen framstår allmänt sett som mindre klandervärd vid en jämförelse med exempelvis ett fall där en förälder har misshandlat ett barn till döds. En annan viktig hållpunkt vid prövningen är att hovrätten måste utgå från att Esmeralda hamnade i sitt utsatta tillstånd på grund av en olycka och att Rebecka Gustafsson ställdes inför en plötsligt uppkommen situation. Hovrätten gör den samlade bedömningen att Rebecka Gustafsson ska dömas för dråp.

Synnerligen grov misshandel av Esmeralda och Silas

Åklagaren har vid åtalspunkterna för synnerligen grov misshandel gjort gällande att Esmeralda och Silas har försatts i vanmakt genom att Rebecka Gustafsson tillsammans med annan har gett dem narkotika. I hovrätten har åklagaren lagt till att Rebecka Gustafsson i vart fall genom att underlåta att ingripa mot barnens tillstånd har gjort sig skyldig till misshandel.

Den naturliga utgångspunkten vid prövningen av åklagarens bevisning är det som framgår av Rättsmedicinalverkets toxikologiska undersökningar.

När det gäller narkotika och spår av narkotika i Esmeraldas kropp och hår går det inte enligt Rättsmedicinalverkets utredningar att dra några säkra slutsatser i frågan om hon fått i sig narkotika i tiden före händelsen den 28 januari. Som har framgått ovan utgår hovrätten från att hon hade fått i sig preparaten i anslutning till olyckan som ledde till hennes död.

Förekomsten av metaboliter i håret hos Silas är enligt Rättsmedicinalverket förenligt med såväl intag vid ett eller flera tillfällen som med kontaminering via föräldrarna. Det har inte heller påträffats någon narkotika i barnens hår eller kroppar som inte också har påträffats hos föräldrarna. Föräldrarna har visserligen också visat positiva utslag för preparat som inte återfinns hos barnen, men Robert Kronstrand har beskrivit att om en person inte regelbundet missbrukar ett visst preparat så är det inte uteslutet att det inte heller kan utsöndras (och därmed kontaminera andra). Omständigheten att föräldrarna hade fler sorters narkotika i sig än vad barnen hade får därmed anses tala varken för eller emot påståendet att barnen givits narkotika. Även om det för en lekman kan framstå som märkligt ger alltså den toxikologiska utredningen inget säkert svar på om förekomsten av narkotika i Silas hår beror på (oavsiktlig) kontaminering eller på ett avsiktligt eller oavsiktligt intag.

Nästa fråga är om de vittnen som har träffat barnen kan ge någon närmare vägledning.

Rebeca Segui har beskrivit att Esmeralda verkade frånvarande på julafton, men socialsekreteraren Olle Erenger, som var med vid hembesöken den 25 och 26 december, har uppgett att Esmeralda vid tillfället den 26 december var kontaktsökande och glad. BVC-sköterskan Carina Hjort Gustavsson har berättat att hon varken vid besöket vid den öppna förskolan eller någon annan gång upplevt Esmeralda som drogad. Såväl socialsekreteraren Gentiana Citaku och polisen Gabriella Saliba har beskrivit att de uppfattade Silas som anmärkningsvärt lugn. Det finns dock också beskrivningar om att Silas var ett lugnt barn och barnläkaren Natalyia Zheliba har berättat att Silas vid ett besök i januari gav god kontakt. Det som vittnen har kunnat beskriva om barnens uppträdande talar alltså i olika riktningar, och ger följaktligen inte något tydligt stöd åt åklagarens påstående om att barnen skulle ha varit påverkade av narkotikaklassade

preparat. Även hovrätten kommer därför fram till att Rebecka Gustafsson ska frikännas på dessa punkter, och tingsrättens dom ska därmed inte ändras i dessa delar.

Brott mot griftefriden

Hovrätten gör ingen annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Av de skäl som tingsrätten har anfört på s. 37 i domen anser även hovrätten att Rebecka Gustafsson ska frikännas och tingsrättens dom följaktligen stå fast i denna del.

Narkotikabrott

Rebecka Gustafsson har i hovrätten erkänt innehav av tabletterna som innehöll alprazolam, klonazepam och buprenorfin, men fortsatt förnekat brott i fråga om övriga substanser. Hovrätten konstaterar att åklagarens bevisning bekräftar att Rebecka Gustafssons erkännande är korrekt. Av de skäl som tingsrätten har anfört på s. 26 och 27 i sin dom gör hovrätten vidare bedömningen att Rebecka Gustafsson ska dömas även för innehav av övrig narkotika som nämns i gärningsbeskrivningen. Tingsrättens dom ska därför inte ändras i denna del.

Eftersom åklagaren i hovrätten har återkallat delar av sitt yrkande om förverkande ska tingsrättens dom ändras så att de berörda preparaten (som inte är narkotikaklassade) inte längre ska förverkas eller vara kvar i beslag.

Ringa narkotikabrott

Enligt tingsrättens dom ska Rebecka Gustafsson dömas för ringa narkotikabrott.

Skadestånd

Rebecka Gustafsson har precis som vid tingsrätten överlämnat till domstolen att i händelse av fällande dom bedöma skäligheten av begärda skadestånd. Vid fall av uppsåtligt dödande får enligt fast praxis den som har stått den avlidne nära en schablonersättning för sveda och värk på motsvarande 60 000 kr. Det har inte kommit fram något skäl till att sätta skadeståndsbeloppen under det som följer av schablonen. Tingsrättens dom ska följaktligen ändras på så sätt att Rebecka Gustafsson ska betala 60 000 kr i skadestånd till var och en av Esmeraldas syskon Amos Gustafsson och Silas Gustafsson (jfr rättsfallet NJA 2020 s. 1142).

Eftersom hovrätten inte ändrar bedömningen i fråga om synnerlig grov misshandel av Silas Gustafsson, har han inte rätt till skadestånd för ytterligare sveda och värk eller för kränkning. I denna del ska tingsrättens dom alltså inte ändras.

Påföljd

För dråp är föreskrivet fängelse i lägst sex och högst tio år. När straffvärdet bestäms ska domstolen beakta bl.a. den skada, kränkning eller fara som gärningen har inneburit (29 kap. 1 § brottsbalken). Med hänsyn inte minst till Esmeraldas låga ålder och mycket utsatta situation efter att hon hade fått skadan i huvudet måste straffvärdet i det här fallet anses ligga väsentligt över minimistrafvet. Att Rebecka Gustafsson agerade med likgiltighetsuppsåt och har gjort sig skyldig till brottet genom underlåtenhet leder inte till en lindrigare bedömning. Till detta kommer att påföljden omfattar även narkotikabrott och ringa narkotikabrott, även om de brotten bara marginellt påverkar det samlade straffvärdet. Enligt hovrätten motsvarar det samlade straffvärdet ett fängelsestraff på åtta år. På grund av det höga straffvärdet ska påföljden bestämmas till fängelse. Det finns inte några omständigheter som påverkar strafftidens längd och hovrätten dömer därför Rebecka Gustafsson till åtta års fängelse.

Frihetsberövande

För dråp är det inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Eftersom hovrätten nu dömer Rebecka Gustafsson till ett långt fängelsestraff är det inte heller uppenbart att det i och med att domen meddelas saknas risk för att Rebecka Gustafsson i frihet avviker eller på annat sätt undandrar sig straffet. Hovrätten häktar därför Rebecka Gustafsson.

Ersättning till biträdena

Hovrätten gör bedömningen att Mikaela Åstrand har begärt skälig ersättning för sitt uppdrag.

Emelie Righammar har, utöver annat, yrkat ersättning för motsvarande 228,30 timmars arbete enligt arvodesnivån 1 425 kr per timme och för motsvarande 21,60 timmars arbete enligt den högre arvodesnivån 2 855 kr, som kan tillämpas om arbete har utförts under helg. Hovrätten gör till en början bedömningen att Emelie Righammar visserligen får anses har rätt till ersättning för arbete under helg i anledning av ett föreläggande från

hovrätten om att hon skulle yttra sig över åklagarens häktningssyrkande. Ersättningen för helgarbetet kan dock inte sättas högre än motsvarande två timmars arbete. Hovrätten gör vidare bedömningen att en rimlig tidsåtgång i övrigt motsvarar 175 timmars arbete. Emelie Righammar ska således tillerkännas ersättning för 2 timmars arbete enligt den högre taxan och för 175 timmars arbete enligt den vanliga nivån. Hovrätten bedömer att yrkad ersättning i övrigt är rimlig och därmed ska fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 19 juli 2021.

I avgörandet har hovrättslagmannen Niklas Rundberg, hovrättsråden Per Christensen (referent) och Magdalena Davidsson samt nämndemännen Viola Ingvarsson och Cjell Fransson deltagit.

Hovrätten är enig.

AVRÄKNINGSUNDERLAG finns i hovrättens akt.



NORRKÖPINGS
TINGSRÄTT
TR 2

DOM
2020-08-06
meddelad i
Norrköping

Mål nr: B 353-20

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

REBECKA Linnea Gustafsson, 19800704-5621
Styrmansgatan 34 Lgh 1203
602 26 Norrköping

Offentlig försvarare:
Advokat Per Oehme
Advokatfirman af Klercker AB
Västra Trädgårdsgatan 47
611 32 Nyköping

Åklagare

Kammaråklagare Anna Lander
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Norrköping
Olai Kyrkogata 50
602 32 Norrköping

Målsägande

1. Amos Gustafsson

Särskild företrädare:
Jurist Mikaela Åstrand
Advokaterna Nilsson & Partners AB
Drottninggatan 25
602 24 Norrköping

2. Esmeralda Gustafsson

3. Silas Gustafsson

Särskild företrädare:
Jurist Mikaela Åstrand
Advokaterna Nilsson & Partners AB
Drottninggatan 25
602 24 Norrköping

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 418 601 05 Norrköping	Olai Kyrkogata 58	011-24 35 00 E-post: norrkopings.tingsratt@dom.se Vår PERSONUPPGIFTSBEHANDLING, se www.domstol.se/norrkopings-tingsratt		måndag - fredag 08:00-16:00

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Vållande till annans död, grovt brott, 3 kap 7 § 2 st brottsbalken
2020-01-28 -- 2020-01-30
2. Narkotikabrott, 1 § 1 st 6 p narkotikastrafflagen (1968:64)
2020-01-30
3. Ringa narkotikabrott, 1 § 1 st 6 p och 2 § narkotikastrafflagen (1968:64)
2020-01-28 -- 2020-01-30

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Mord, 3 kap 1 § brottsbalken
2020-01-20 -- 2020-01-30
2. Synnerligen grov misshandel, 3 kap 6 § 2 st brottsbalken
2019-11-01 -- 2020-01-30 (3 tillfällen)
3. Brott mot griftefrid, 16 kap 10 § brottsbalken
2020-01-30

Påföljd m.m.

Fängelse 1 år 9 månader

Skadestånd

1. Rebecka Gustafsson ska betala skadestånd till Silas Gustafsson med 30 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 januari 2020 till dess betalning sker.
2. Rebecka Gustafsson ska betala skadestånd till Amos Gustafsson med 30 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 januari 2020 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

1. Beslaget av mortel, mugg med nappar, disktrasa och handdukar ska bestå tills domen vunnit laga kraft. Därefter ska godset utlämnas till Rebecka Gustafsson (Polismyndigheten Region Öst, polisområde Östergötland, nr 2020-5000-BG32816 p. 1-5 och p. 7).
2. I beslag tagen narkotika med tillbehör förklaras förverkade. Beslagen ska bestå (Polismyndigheten Region Öst, polisområde Östergötland, nr 2020-5000-BG15003 p. 5:2, 7:2, 9:2, 11:2, 13, 14:2; nr 2020-5000-BG32928 p.1-3; nr 2020-5000-BG37970 p. 1-2).

Sekretess

Sekretessen enligt 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) avseende fotografierna på målsäganden (s. 4-21 protokollsbilaga 4, aktbil. 75 och s. 3-4 protokollsbilaga 5, aktbil. 76) ska bestå i målet.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Per Oehme får ersättning av staten med 518 956 kr. Av beloppet avser 292 032 kr arbete, 109 225 kr tidspillan, 13 908 kr utlägg och 103 791 kr mervärdesskatt.
2. Mikaela Åstrand får ersättning av staten med 149 935 kr. Av beloppet avser 113 724 kr arbete, 5 461 kr tidspillan, 763 kr utlägg och 29 987 kr mervärdesskatt.
3. Staten ska stå för kostnaden för försvararen och den särskilda företrädaren.

Övrigt

Staten ska stå för kostnaden för provtagning och analys av blod och urin.

ÅKLAGARENS YRKANDEN**1. MORD *ALTERNATIVT* SYNNERLIGEN GROV MISSHANDEL OCH
VÅLLANDE TILL ANNANS DÖD, GROVT BROTT**

Rebecka Gustafsson har tillsammans och i samförstånd med annan dödat sin dotter Esmeralda född 2016 genom att utdela trubbigt våld mot henne, vilket orsakat flertalet skador bl.a. inre skador i huvudet och yttre skador på bl.a. huvudet, ryggen, höger arm samt båda benen som allt medfört smärta. Vidare har de försatt Esmeralda i ett tillstånd av vanmakt genom att ge henne preparat innehållande buprenorfin, alprazolam, klonazepam och diazepam, vilket innebar att hon hamnade i ett tillstånd av nedsatt medvetande och brist på kroppslig kontroll. Det utövade våldet tillsammans med intag av de narkotikaklassade preparaten har lett till att hon avled.

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare för Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne. Rebecka Gustafsson har i vart fall genom underlåtenhet att ingripa för att skydda henne från utövat våld och förgiftning/tillstånd av vanmakt och genom underlåtenhet att omgående tillkalla sjukvårdspersonal eller ta henne till sjukhus när hon var skadad berövat Esmeralda livet.

Det hände mellan den 20 januari 2020 och den 30 januari 2020 på Styrmansgatan 34, Norrköpings kommun.

Rebecka Gustafsson begick gärningen med uppsåt.

Ansvarsyrkande i andra hand:

Rebecka Gustafsson har tillsammans och i samförstånd med annan misshandlat sin dotter Esmeralda född 2016 genom att utdela trubbigt våld mot henne, vilket orsakat flertalet skador bl.a. inre skador i huvudet och yttre skador på huvudet, ryggen, höger arm samt båda benen som allt medfört smärta. Vidare har de försatt Esmeralda i ett tillstånd av vanmakt genom att ge henne preparat innehållande buprenorfin, alprazolam, klonazepam och diazepam, vilket innebär att hon hamnade i ett tillstånd av nedsatt medvetande och brist på kroppslig kontroll. Det utövade våldet tillsammans med intag av narkotikaklassade preparaten har lett till att hon avled.

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare för sin dotter Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne. Rebecka Gustafsson har genom underlåtenhet att ingripa för att skydda henne från utövat våld och förgiftning/tillstånd av vanmakt och/eller genom underlåtenhet att omgående tillkalla sjukvårdspersonal eller ta henne till sjukhus när hon var skadad orsakat Esmeraldas död och tillfogat henne synnerligt lidande tills hon dog.

Det hände mellan den 20 januari och den 30 januari 2020 på Styrmansgatan 34 i Norrköpings kommun.

Misshandeln mot Esmeralda bör bedömas som synnerligen grov eftersom intaget av preparaten tillsammans varit livsfarligt och de orsakade henne synnerligt lidande samt då de visat särskild hänsynslöshet och råhet genom att gärningen riktat sig mot ett skyddslöst barn som var i beroendeställning till dem.

Vållande till annans död bör bedömas som grovt brott eftersom gärningen innefattade ett medvetet risktagande av allvarligt slag.

Rebecka Gustafsson begick misshandeln med uppsåt. Det var av oaktsamhet som hon orsakade att Esmeralda avled.

2. SYNNERLIGEN GROV MISSHANDEL

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare tillsammans och i samförstånd med annan försatt sin dotter Esmeralda född 2016 i ett tillstånd av vanmakt genom att ge henne preparat innehållande buprenorfin, alprazolam, klonazepam och diazepam, trots att hon varken hade något medicinskt behov av läkemedlen eller att preparaten var ordinerade till henne. Misshandeln innebar att målsäganden hamnade i ett tillstånd av nedsatt medvetande och brist på kroppslig kontroll.

Det hände mellan den 24 december 2019 och den 19 januari 2020 på Styrmansgatan 34, Norrköpings kommun.

Misshandeln mot Esmeralda bör bedömas som synnerligen grov eftersom intaget av preparaten tillsammans varit livsfarligt och de orsakade henne synnerligt lidande samt då de visat särskild hänsynslöshet och råhet genom att gärningen riktat sig mot ett skyddslöst barn som var i beroendeställning till dem.

Rebecka Gustafsson begick gärningen med uppsåt.

3. SYNNERLIGEN GROV MISSHANDEL

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare tillsammans och i samförstånd med annan försatt sin son född 2019 i ett tillstånd av vanmakt genom att ge honom preparat innehållande buprenorfin, alprazolam, klonazepam, oxikodon och tramadol, trots att han varken hade något medicinskt behov av läkemedlen eller att preparaten var ordinerade till honom. Misshandeln innebar att målsäganden hamnade i ett tillstånd av nedsatt medvetande och brist på kroppslig kontroll.

Det hände någon gång mellan den 1 november 2019 och den 30 januari 2020 på Styrmansgatan 34, Norrköpings kommun.

Misshandeln bör bedömas som synnerligen grov eftersom intaget av preparaten tillsammans varit livsfarligt och de orsakat honom synnerligt lidande samt då de visat särskild hänsynslöshet och råhet genom att gärningen riktat sig mot ett skyddslöst barn som var i beroendeställning till dem.

Rebecka Gustafsson begick gärningen med uppsåt.

4. BROTT MOT GRIFTEFRID

Rebecka Gustafsson har tillsammans och i samförstånd med annan efter att hennes dotter Esmeralda född 2016 avlidit lindat in hennes kropp i tyg, lakan och plast och därefter knytit ihop det med ett snöre. Den förpackade kroppen har sedan placerats under en säng i barnens sovrum och legat där i två dagar tills polisen larmades dit av annan. Rebecka Gustafsson har härigenom behandlat den avlidne Esmeraldas kropp på ett skymfligt sätt. Det hände mellan den 28 och den 30 januari 2020 på Styrmansgatan 34, Norrköpings kommun.

Rebecka Gustafsson har i vart fall främjat gärningen genom att underlåta att larma 112 eller annan, trots att hon visste att kroppen låg i barnens sovrum i två dygn.

Rebecka Gustafsson begick gärningen med uppsåt.

5. NARKOTIKABROTT

Rebecka Gustafsson har tillsammans och i samförstånd med annan olovligen innehaft 6,45 g cannabisharts, 36 st tabletter innehållande oxykodon, 123 tabletter

innehållande alprazolam, 82 st tabletter innehållande klonazepam, 5 st tabletter innehållande zopiklon och 27 st tabletter subutex som allt är narkotika. Det hände t.o.m. den 30 januari 2020 på Styrmansgatan 34, Norrköpings kommun.

Rebecka Gustafsson begick gärningen med uppsåt.

6. RINGA NARKOTIKABROTT

Rebecka Gustafsson har olovligen brukat preparat innehållande bl.a. amfetamin som är narkotika. Det hände någon gång mellan den 28 januari 2020 och den 30 januari 2020 eller kort tid dessförinnan på Styrmansgatan 34, Norrköpings kommun eller på annan plats i Sverige.

Rebecka Gustafsson begick gärningen med uppsåt.

Åklagaren har utöver ansvarsyrkanden enligt åtalspunkterna 1 – 6 ovan framställt dels yrkande om bevisbeslag fram tills domen vunnit lag kraft avseende i beslag tagen mortel, mugg med nappar, disktrasa och handdukar (åtalspunkterna 1 – 4), dels yrkande om förverkande av i beslag tagna droger och dosett (åtalspunkten 5).

Åklagaren har vid huvudförhandlingen anfört att hon med beaktande av Högsta domstolens avgörande NJA 2017 s. 415 underlåtit att åtala Rebecka Gustafsson avseende bruk av de i beslagtagna drogerna under åtalspunkten 5. Enligt detta rättsfall ska den som har brukat narkotika som tidigare har utgjort del av eget innehav av narkotika dömas endast för straffbart innehav som konsumerar det straffbara bruket.

MÅLSÄGANDENAS YRKANDEN

Amos Gustafsson, som biträtt åtalet under åtalpunkten 1 har såsom efterlevande anhörig till Esmeralda (bror) yrkat skadestånd av Rebecka Gustafsson med 60 000 kr, avseende sveda och värk (psykiskt lidande) jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 januari 2020 till dess betalning sker.

Silas Gustafsson, som biträtt åtalet under åtalpunkterna 1 och 3, har yrkat skadestånd av Rebecka Gustafsson med 192 500 kr, varav 60 000 kr såsom efterlevande anhörig till Esmeralda (bror) för sveda och värk (psykiskt lidande) under åtalpunkten 1, 125 000 kr för kränkning under åtalpunkten 3 och 7 500 kr för sveda och värk (fysiskt och psykiskt lidande) under åtalpunkten 3, allt jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 januari 2020 till dess betalning sker.

REBECKA GUSTAFSSONS INSTÄLLNING

Rebecka Gustafsson har förnekat gärningarna under åtalpunkterna 1 – 5 och genom sin försvarare anfört grunder för förnekandena enligt bilaga 1. Hon har erkänt ringa narkotikabrott under åtalpunkten 6. Hon har bestritt skadeståndsyrkandena och i händelse av fällande dom överlämnat till rätten att bedöma skäligheten av framställda belopp. Hon har medgett de särskilda yrkandena om bevisbeslag och förverkande.

BAKGRUNDEN

Strax efter födseln den 25 april 2016 omhändertogs Esmeralda Gustafsson enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) från sina biologiska föräldrar Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman i anledning av att bedömning fanns om att det förelåg en påtaglig risk för Esmeraldas hälsa på grund av psykisk ohälsa och substansberoende hos föräldrarna. Även Patrik Lingmans kriminalitet

ingick i riskbedömningen. Esmeralda placerades i familjehemmet Melinda Jacobs där hon vistades fram till april 2019 då Esmeralda återfördes till sina biologiska föräldrar efter att Kammarrätten i dom den 20 september 2018 förordnat att vården skulle upphöra.

Esmeralda Gustafsson påträffades den 30 januari 2020 avliden i familjens bostad på Styrmansgatan i Norrköping. Dödsfallet kom till polisens kännedom sedan en bror till Patrik Lingman, Johan Pettersson, slagit larm om att han fått kännedom om att dottern i familjen avlidit till följd av en fallolycka i parets bostad. En inspelning av samtalet till SOS har spelats upp. Det var bl.a. polismännen Erik Grundtman och Gabriella Saliba som kom till bostaden den 30 januari 2020 där de utöver Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson påträffade parets ettårige son Silas Gustafsson. Efter närmare undersökning i bostaden visade Patrik Lingman självmant var den döda flickan Esmeralda befann sig, inlindad i ett bylte under en barnsäng i ett av sovrummen. Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson greps såsom misstänkta för vållande till annans död, grovt brott, och brott mot griftefrid. Klockan var 13.18. En brottsplatsundersökning genomfördes i bostaden och den avlidna kroppen medfördes för rättsmedicinsk obduktion som sedermera utfördes av rättsläkarna Emma Wernvik och Erik Edston enligt ett s.k. tvåläkarförfarande. I bostaden påträffades på flera ställen den narkotika som avses med åtalspunkten 5. Enligt genomförd rättskemisk undersökning hade såväl Patrik Lingman som Rebecka Gustafsson ett antal substanser med narkotiska ämnen i blod och urin. Det visade sig sedermera vid obduktion och toxikologisk undersökning, utförd av toxikologen Robert Kronstrand, att även Esmeralda hade narkotiska ämnen i hjärtblodet och att det fanns spår av narkotika i hårprov tagna på såväl Esmeralda som Silas.

Under den fortsatta utredningen avled Patrik Lingman i häktet (den 16 februari 2020) under omständigheter som inte närmare klarlagts i målet. Åklagaren lade sedermera ned förundersökningen gentemot honom och beslutade att väcka åtal mot Rebecka Gustafsson, allt enligt de gärningspåståenden som nu är föremål för rättens

prövning (se ovan under rubriken Åklagarens yrkanden). Enligt åklagaren ska gärningarna vara begångna tillsammans och i samförstånd med annan. Åklagaren får med annan anses åsyfta den numera avlidne Patrik Lingman.

UTREDNINGEN

Åklagaren har åberopat uppspelning av två videoinspelade polisförhör med underårige Amos Gustafsson, son till Rebecka Gustafsson och som vid den tid som avses med åtalet bodde med familjen på Styrmansgatan. Efter det att Rebecka Gustafsson vid förhöret i tingsrätten uttryckt att hon sedan en tid inte längre minns de närmare omständigheterna vid fallolyckan har åklagaren tillåtit spela upp ett videoinspelat polisförhör med henne liksom en rekonstruktion av händelsen som utförts tillsammans med henne i badrummet där fallolyckan sagts ha ägt rum. Åklagaren har även läst upp vad Rebecka Gustafsson berättat om händelsen vid den första häktningsförhandlingen.

Beträffande Patrik Lingman har ett videoinspelat förhör med honom spelats upp för rätten och hans berättelse om händelsen vid den första häktningsförhandlingen har lästs upp på åklagarens begäran. Utöver detta har en ljudinspelning spelats upp under de transporter som utförts med Patrik Lingman den 30 januari 2020 efter gripandet till arresten samt från arresten till sjukvårdsinrättning och tillbaka. Såvitt framkommit har Patrik Lingman inte varit medveten om ljudinspelningarna som gjorts med polismans mobiltelefon. Lämpligheten av att en tjänsteman i smyg spelar in ett samtal med enskild kan ifrågasättas (jfr JO 1996-2588) men tingsrätten har ändå med tillämpning av principen om fri bevisprövning tillåtit uppspelningen av ljudinspelningarna eftersom dessa inte bedömts ha en avgörande betydelse som är till nackdel för Rebecka Gustafsson och därmed inte ansetts strida mot artikel 6 i Europakonventionen.

Åklagaren har åberopat vittnesförhör med brodern Johan Pettersson, som ringde SOS, och med de ingripande polismännen Erik Grundtman och Gabriella Saliba. Såvitt framkommit var det inte de som utförde transporten av Patrik Lingman. Även rättsläkaren Emma Wernvik och toxikologen Robert Kronstrand har hörts på åklagarens begäran i anledning av sina utlåtanden.

Åklagaren har även åberopat ett antal vittnesförhör med personer som gjort iakttagelser av familjen en viss tid innan och fram till händelsen den 20 – 30 januari 2020. De hörda vittnena är Rebeca Segui, Melinda Jacobs, Maja Karlsson, Pernilla Tarberg, Stig Holm, Sofia Bergenbrant, Gentiana Citaku, Charlotte Haag, Carina Hjort Gustavsson, Aniela Ek och Nataliya Zheliba.

Åklagaren har under åtalspunkterna 1 – 4 åberopat följande skriftliga bevisning.

- Fotografier på Esmeralda
- Anmälan
- Uppspelning av samtal till SOS
- Polisens händelserapport
- Ambulansjournal
- Protokoll över brottsplatsundersökning
- Rapport, rättsmedicinsk platsundersökning, daterad 2020-04-09
- Preliminärt obduktionsbesked daterat 2020-02-04
- Rapport, rättsmedicinsk obduktion med tvåläkarförfarande daterad 2020-04-09
- Rapport, rättskemiskt slutsvar från RMV daterad 2020-03-06, 2020-03-25 och 2020-04-07 gällande Esmeralda Gustafsson
- Rättstoxikologiskt yttrande från RMV daterat 2020-04-03 gällande Esmeralda Gustafsson
- Journalkopior från barnavårdscentralen Hels vårdcentral Östertull gällande Esmeralda Gustafsson

- Rapport, rättskemiskt slutsvar från RMV daterat 2020-02-19 gällande Patrik Lingman
- Rapport, rättskemiskt slutsvar från RMV daterad 2020-04-02 och 2020-03-13 gällande Rebecka Gustafsson
- Rapport, rättskemiskt slutsvar från RMV daterad 2020-03-25 gällande Silas Gustafsson
- Rättstoxikologiskt yttrande från RMV daterat 2020-05-07 gällande Rebecka Gustafsson, Patrik Lingman och Silas Gustafsson
- Läkemedelsförteckningar registerutdrag avseende Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman
- Beslagsprotokoll
- Sakkunnigutlåtanden från NFC
- Fotografi
- Rapport tömning av Rebecka Gustafssons mobiltelefon
- Analys av inhämtade trafiklistor HÖK
- Fotografier och journalanteckningar
- Fotografier
- Telefontömningar
- Journalanteckningar gällande Rebecka Gustafsson
- Excellfil som åskådliggör rättskemiska analysrapporter

Åklagaren har under åtalspunkterna 5 – 6 åberopat följande skriftliga bevisning.

- Beslagsprotokoll
- Analysresultat
- Fotografier
- Läkemedelsförteckningar
- Telefontömningar

Rebecka Gustafsson har åberopat vittnesförhör med Zandra Migos och Larry Alfvén. Hon har i övrigt åberopat samma muntliga bevisning som åklagaren (Stig Holm, Sofia Bergenbrant, Gentiana Citaku, Charlotte Haag, Carina Hjorth Gustavsson, Emma Wernvik och Robert Kronstrand) samt samma skriftliga bevisning som anges under rubriken Övrig bevisning i stämningsansökan.

REBECKA GUSTAFSSONS BERÄTTELSE I TINGSRÄTTEN

Efter att Esmeralda omhändertagits efter födseln och Patrik Lingman frigetts från avtjänat fängelsestraff skrev socialförvaltningen att Esmeralda aldrig skulle komma att bo hos dem. Patrik Lingman hade använt narkotika när Esmeralda föddes och under graviditeten var han ofta borta och umgicks med kriminella. Hon tog förskriften Stecolid under graviditeterna men varken Esmeralda eller Silas fick behandling för abstinens efter födseln. Vid Esmeraldas födsel ville socialförvaltningen först placera henne och Esmeralda på skyddat boende men hon ville inte lämna kvar sonen Amos på HVB-hem. Det blev i stället så att Esmeralda omhändertogs och Amos fick sedermera komma hem för LVU-vård i hemmet. Patrik Lingman flyttade efterhand hem till dem. Hon upplevde att Patrik Lingman blev skygg efter avtjänat fängelsestraff. De ville båda visa att de kunde ha ett stabilt mående och liv. Efter att hon och Patrik Lingman fått rätt i Kammarrätten tilläts de träffa Esmeralda igen men hon upplevde att familjehemmet inte ville acceptera detta. De gick med på en viss tids hemsluss och en tids umgängesstöd eftersom Esmeralda hade haft Melinda Jacobs som anknytningsperson. Esmeralda kom hem till dem i april 2019. Det förekom dispyter med socialförvaltningen hela tiden och orosanmälningar sattes i gång utan anledning. Socialförvaltningen beslutade om umgängesbegränsning. När Esmeralda flyttat hem till dem på Styrmansgatan fortsatte stressen bl.a. från socialförvaltningen. Det var stressande och ångestframkallande. Hon upplevde att de hela tiden bedömdes och hon kände sig därför utsatt för press. Hon efterfrågade medicinen på sms eftersom läkaren hade räknat fel mängd. Patrik Lingman var sjukskriven och ville inte gå ut. Under

hösten/vintern 2019 kom det in ogrundade orosanmälningar om att hon setts påverkad utomhus. Familjehemsmamman vistades även utanför fastigheten där de bodde. På kvällen på juldagen kom socialjouren och polis för ett hembesök efter en ny orosanmälan. Hon ville inte väcka Esmeralda så de fick komma tillbaka nästa dag. Vid det hembesöket fick de träffa Esmeralda och efter det avskrevs ärendet. Den 8 januari 2020 ringde socialjouren och sade att familjehemsmamman lämnat kompletterande uppgifter bl.a. om att Patrik Lingman hade varit sarkastisk. De gick till ett avtalat möte på öppna förskolan i närvaro av BVC-sköterska. De var där i tre timmar och det var inget annat än ett ordinärt samspel mellan dem och Esmeralda. De var alltså ständigt övervakade.

Patrik Lingman var väldigt kontrollerande och styrande gentemot henne. Hans mående gick upp och ned; han var kärleksfull men kunde ofta mala/älta saker. Det var han som bestämde och som i medicinskt syfte gav henne Subutex och av läkare förskrivnen Stecolid. Hon visste att det var olagligt att ta Subutex och att inte följa förskrivningen. Hon känner inte till om Patrik Lingman gav henne tabletter med andra substanser. Hon använde i övrigt inte narkotika under den aktuella tiden bortsett från ett tillfälle den 28 – 30 januari då Patrik Lingman bjöd henne på en ”cocktail” för att hon inte mådde bra när han berättat vad som hänt. Patrik Lingman använde desto mer narkotika under den aktuella tiden. Hon kan inte förklara varför det påträffats narkotiska ämnen i håret på henne och barnen (Esmeralda och Silas). Silas brukade få vistas i en lekhage i vardagsrummet och kan ha kommit åt pulver som Patrik Lingman haft på bordet. Hon skulle aldrig ge barnen narkotika och hon känner inte till om Patrik Lingman gjort det. Hon har aldrig slagit barnen och hon har inte heller sett Patrik Lingman göra det. Bortsett från en brännskada hade Esmeralda inga skador vad hon kunde se. Esmeralda hade dålig balans och det hände att hon ramlade och slog sig.

De hade båda ansvar för barnen. Hon upplevde att de kunde ta hand om dem. Hon tog hand om Silas under nätterna och hade även en bra relation med Esmeralda.

Esmeralda behövde dock mycket egen tid och hon var kräsen med maten. Hon var livlig och glad och lugnare än vad Amos hade varit. Hon känner inte till alla de meddelanden som hittats på hennes telefon. Att hon beskrivit Esmeralda som ett ”Krigsskadat barn” vara bara en reaktion på frustration efter ett tandläkarbesök. Uttrycket ”Das mongo” är ett inslag av humor mellan henne och Patrik Lingman som nu är svårt att förklara. Uttrycket ”Göthel” är en figur i Esmeraldas favoritfilm. Patrik Lingman var aldrig arg och våldsam mot barnen utan mer irriterad. Hon har svårt att redogöra för hela hösten och framförallt vad som hände den 28 – 30 januari. Hon minns tydligt besöket på öppna förskolan och vissa fragment av att Patrik Lingman sade åt henne att lägga sig då hon kände sig trött och helt slut. Patrik Lingman var stressad och hon skärmade av för att ta hand om Silas. Hon har en minnesbild, en känsla, av att Patrik Lingman berättade för henne vad som hänt och att han ville att de skulle gå till Esmeraldas rum. Hon förstod inte varför. Patrik Lingman sade att Esmeralda hade ramlat och de visste inte vad de skulle göra.

Tingsrätten redogör härnäst för de sakkunniga vittnesmål som lämnats av rättsläkaren Emma Wernvik och toxikologen Robert Kronstrand medan valda delar av de övriga vittnesmålen redovisas i anslutning till bedömningarna i de enskilda skuldfrågorna.

RÄTTSLÄKARENS VITTNESMÅL

Emma Wernvik har uppgett i huvudsak följande. Hon arbetar som rättsläkare på Rättsmedicinalverket sedan 2010 och utför dödsfallsutredningar. Den 30 januari 2020 hade hon beredskap och kallades därför till lägenheten på Styrmansgatan för att göra en undersökning av Esmeraldas kropp. När hon kom till platsen såg hon att kroppen låg väl inlindad i flera olika lager som därefter lyftes bort. Hennes första intryck var att flickan såg smal ut. Hon noterade också att flickan hade blåmärken på flera olika delar av kroppen samt att hon hade på sig en blöja utan innehåll. Runt munnen observerades en brunaktig vätska, vilket kan vara vätska från magsäcken

eller som en del av förändringar av kroppen när man avlider. Efter att bland annat rums- och kroppstemperaturen uppmätts togs kroppen från platsen för vidare undersökning.

Vid obduktionen observerades flera underhudsblödningar och ett flertal ytliga hudavskrapningar. Detta sågs på flera olika delar av kroppen, varav en del på sådana ställen som är vanliga att man slår och en del på andra ställen. På huvudet observerades fem blåmärken på vänster sida, ett på höger sida och ett uppe på skallen. Kring munnen fanns hudavskrapningar, som skulle kunna ha uppkommit från exempelvis en nagelkant. Detta i kombination med att det fanns vissa märken på kroppen skulle kunna tala för att hjärt- och lungräddningsförsök har genomförts. På kroppen fanns även blåmärken på ryggen, på armarna och på benen. Det är svårt att datera när blåmärkena har uppkommit men bedömningen är dock att de är av olika ålder, från färska till åtminstone ett dygn gamla räknat ifrån dödstillståndet. De flesta är äldre än att de skulle kunna ha uppkommit vid tillfället för ett eventuellt fall i badkaret. Utspridningen av blåmärken på kroppen och på båda sidor talar för att de uppkommit vid flera olika tillfällen. Vid den högra handleden sågs även en skada, jämförbar med en stukning, som bedöms ha uppkommit omkring ett dygn innan dödstillståndet. Håret var långt, tätt och normalt på övre delen av huvudet men tunnare och kortare ner mot tinningen. Det fanns inga blödningar i hårbotten eller något annat som skulle kunna tyda på att håret nyligen hade ryckts bort. Det är inte möjligt att avgöra vad håravfallet har berott på men upplevelsen var att det handlade om långsiktigt mående. Vid undersökningen var kroppsvikten 10 kg jämfört med 13 kg i juli 2019, vilket visar på att det skett en kraftig viktminskning. Det fanns inget som tydde på att Esmeralda led av en akut vätskebrist, vilket gör att bedömningen är att viktminskningen är orsakad av en längre period med för lågt näringsupptag. Inne i huvudet fanns en liten mängd blod på utsidan av hjärnan, vid vänstra tinningen, samt inuti hjärnan på motsatt sida. Bedömningen är att skadorna i hjärnan orsakats av ett trauma mot huvudet. Detta handlar vanligtvis om islag i något hårt men även skakningar kan ge uppkomst till liknande skador. Skadorna i

hjärnan är jämförbara med en allvarligare hjärnskakning som därför troligen har gjort flickan medvetlös. Det är svårt att bedöma var våldet mot huvudet har skett då trauma mot ena sidan av huvudet kan ge en blödning diagonalt på andra sidan i hjärnan. Det är inte heller möjligt att säga exakt vad som har orsakat skadorna. Det är möjligt att skadan i hjärnan har uppkommit vid fall i exempelvis badkar och det finns inget särskilt som talar för att något tillhug skulle ha använts.

Vid undersökningen av blod och urin påvisades de narkotiska substanserna 7-amino-klonazepam, diazepam, alprazolam, buprenorfin, varav två av dem helt avråds från att ges till barn. Dessutom avråds buprenorfin från att ges i kombination med benzodiazepiner eftersom det kan ge medvetandepåverkan och andningsdepression. Alla substanserna är centraldämpande i sin funktion och därutöver är diazepam även kramplösande. Nivåerna av preparaten är svårbedömda eftersom blodproverna är tagna från hjärtblod och då det saknas referensnivåer för barn. Nivåerna indikerar dock att Esmeralda troligtvis varit påverkad i någon grad men inte i sådan omfattning att dessa nivåer varit dödliga för henne. Det är även svårt att säga när hon har fått i sig substanserna. Att det handlar om flera olika substanser, att nedbrytningsprodukter påvisas och att substanserna finns i både blodet och urinen är omständigheter som talar för ett intag vid flera tillfällen och som givits av annan. Det är dock något som är svårt att bedöma i det här ärendet.

Vad gäller dödstillfället kunde det vid undersökningstillfället, som skedde på kvällen den 30 januari 2020, konstateras att kroppstemperaturen sjunkit till samma nivå som rumstemperaturen. Detta indikerar att Esmeralda varit avliden i minst 12 timmar. Prövningen av likstelhet och analysen av ögonvätska gav däremot ett så brett spektrum att det inte går att dra några slutsatser om dödstillfället utifrån detta. Däremot kunde det observeras en grönfärgning på buken. Detta är en del av förruttnelseprocessen som framträder efter ungefär två dygn, plus/minus ett dygn. Bedömningen är därför att döden inträtt ett till två dygn innan undersökningstillfället.

Angående dödssättet kan det konstateras att Esmeralda till en början orsakats ett trauma mot huvudet genom slag, fall eller skakning. Hon har därefter kräpts, vilket kan vara en konsekvens av en hjärnskakning eller biverkningar från preparaten. På grund av detta har hon andats in magsäcksinnehåll vilket i sin tur orsakat en akut lunginflammation. Detta tillsammans med de påvisade läkemedlen har gjort att hon inte fått tillräckligt med syre och slutligen avlidit av generell syrebrist. Esmeralda har troligen varit medvetslös under hela händelseförloppet eftersom det krävs någon form av medvetandesänkning för att magsäckinnehållet ska komma ner i lungorna. Om hon vaknat till vid något tillfälle är det inte sannolikt att hon skulle varit opåverkad eller agerat helt normalt. Då det tar en viss tid för dessa effekter att inträda kan det även fastställas att det har gått en tid från det att traumat mot huvudet skedde till det att Esmeralda avled. I hjärnan hade det hunnit utvecklas synliga skador på nervtrådarna samt att de delar av hjärnan som påverkas sist uppvisade skador, vilket indikerar att det har passerat minst ett par timmar. Även hos hjärtat sågs syrebristpåverkan runt om hela hjärtat. Dessutom tar det ett tag innan lunginflammationen hunnit utvecklats till det stadiet som det befann sig i. Bedömningen är därför att det inte har passerat mindre än 2-3 timmar och inte mer än 12-15 timmar mellan traumat mot huvudet och död tidpunkten.

Om Esmeralda kommit under akutsjukvård efter att traumat mot huvudet skedde är bedömningen att hon skulle haft förhållandevis stora chanser att överleva. Skadan utgjorde inte en stor hjärnblödning och hade inte orsakat allvarligare hjärnskador. Den skulle därför vara möjlig att behandla. Även lunginflammationen hade varit möjlig att behandla om hon kommit under behandling tidigt. Hennes tillstånd har dock försämrats allt eftersom tiden har gått, då hon hela tiden har blivit sämre i takt med att hennes syreupptagningsförmåga försämrats.

TOXIKOLOGENS VITTNESMÅL

Robert Kronstrand har uppgett i huvudsak följande. Han arbetar som toxikolog vid Rättsmedicinalverket och har en lång erfarenhet som analytisk kemist. Anledningen till att Polisen använder sig av hårprover är i de situationer då urin- eller blodprov inte kan tas nära inpå händelsen eller då man vill analysera om det har skett ett intag av substanser över tid. De substanser som cirkulerar i blodet lagras in i håret i takt med att håret växer och bildar på så sätt en kalender över tid, då man räknar med att håret växer mellan 0,6 cm till 1,4 cm per månad. Vid håranalyser tar man därför olika segment från håret som analyseras var för sig. Analysresultatet av hårprover är lika tillförlitlig som för annat provmaterial men i beaktande måste dock tas att håret kan ha kontaminerats. Detta kan ske antingen genom en omfördelning från egna kroppsvätskor eller utifrån av exempelvis pulverrester eller av andras kroppsvätskor, som exempelvis via svett. Tolkningen av resultaten måste därför ske med stor försiktighet. En metod för att minska risken för att resultatet är en konsekvens av kontaminering är att analysera förekomsten av omvandlingsprodukter i håret, metaboliter. Förekomsten av metaboliter utesluter dock inte kontaminering eftersom även dessa kan vara en konsekvens av kontaminering ifrån annan.

Avseende de två hårprov som tagit från Esmeralda, den 4 februari 2020 respektive den 13 mars 2020, har det i båda proven påvisats 7-amino-klonazepam, alprazolam, diazepam och buprenorfin. Däremot har det inte påvisats några metaboliter till alprazolam eller diazepam, vilket tyder på att resultatet är en konsekvens av en omfördelning från kroppen till håret. Halterna av diazepam är även högre i det senare provet, vilket även det indikerar en omfördelning. Då det inte hittats någon metabolit till buprenorfin känns det inte heller rimligt att hon fått i sig det över tid, utan snarare att hon exponerats för substansen där hon har bott. Tolkningen av resultatet är därför att de substanser som har konstaterats att Esmeralda hade i kroppen har övertagits till håret mellan död tidspunkten och

provtagningstidpunkten, alternativt att de har lagrats in i håret via svett mellan det att hon fick i sig substanserna till dess att hon avled.

Avseende de två hårprov som tagits från Silas, den 5 mars 2020 respektive den 7 april 2020, har det i båda proven påvisats 7-aminoklonazepam, alprazolam, buprenorfin, tramadol och norbuprenorfin. I det första provet har även oxikodon och i det senare även o-desmetyltramadol påvisats. Att Silas inte har diazepam i hårprovet, vilket Rebecka Gustafsson tar dagligen i form av Stesolid, är en faktor som talar emot att Silas skulle ha kontaminerats av henne. Denna omständighet skulle dock kunna förklaras av att benzodiazepiner förekommer i relativt låg grad i svett och att det därför skulle kunna vara så låga halter att det inte kan detekteras. I det senare provet finns ingen förekomst av oxikodon, vilket är något som däremot talar för en kontaminering då denna substans med tiden kan ha tvättats ur håret. Det går inte heller att utesluta att resultatet beror på att han fått i sig rester som funnits på exempelvis ett bord. Slutsatsen är därför att det inte går att säga om Silas fått i sig substanserna genom intag eller kontaminering då det finns omständigheter som talar både åt det ena och åt det andra hållet.

Utifrån blod- och urinproverna går det inte att säga något om hur påverkad man har varit eftersom detta är väldigt individuellt och beror på hur van man är vid substanserna. Då halterna mäts i koncentrationer har det heller ingen betydelse hur mycket man väger för att säga något om påverkansgraden.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Beviskravet i brottmål

För fällande dom i brottmål krävs att det ska vara ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade gjort sig skyldig till brott. Detta gäller inte bara de objektiva rekvisiten för det påstådda brottet utan även att gärningsmannen handlat med uppsåt eller med

straffbar oaktsamhet. I detta fall handlar det dels om uppsåt till mord, synnerligen grov misshandel, brott mot griftefrid och narkotikabrott, dels straffbar oaktsamhet gällande vållande till annans död, grovt brott. Det högt ställda beviskravet motiveras av att ingen oskyldig ska dömas för brott. Det är åklagaren som ska bevisa vad som hänt och det är även hon som måste bevisa de omständigheter som hon anser ger stöd åt sitt gärningspåstående.

Vad har framkommit om iakttagelser av familjen den närmaste tiden före polisingripandet?

Av förhöret med Rebeca Segui har framkommit att det var hon som slog larm om att Esmeralda inte var sig riktig lik då hon träffade henne på julaftonen. Hon var inte lika pigg och glad som då hon senast hade träffat henne utan hon stod och tittade rakt igenom henne. Hon lade märke till att Esmeralda var mager och smal och att käkbenen syntes. Esmeralda var väldigt törstig men Patrik Lingman lät henne inte dricka som hon ville. Hon fick bekräftat vad barnen, som hon har tillsammans med Patrik Lingman, sagt om att Patrik Lingman var orättvis mot Esmeralda. Han blev ofta arg på ett onormalt sätt för saker som Esmeralda gjort och enligt barnen tilläts de inte trösta Esmeralda när hon var ledsen. På julaftonen såg hon också att Esmeralda hade tunt hår, blåmärken på armarna och ett sår mellan fingrarna. Hon tror att det framkom en förklaring om att Esmeralda tvinnat håret och att det var en brännskada mellan fingrarna. Patrik Lingman såg fruktansvärd ut på julaftonen, inte lika välklädd som förr och med stripigt hår och trasiga naglar. Utöver det orättvisa beteendet och att Patrik Lingman ryckte Esmeralda från hennes knä såg hon inga våldsamheter från hans sida och det var inte heller något som barnen berättat om. Under julaftonen såg hon inget anmärkningsvärt med Rebecka Gustafsson som var lugn och mestadels hade hand om Silas, som verkade må bra. Efter släkträffen skrev hon till Rebecka Gustafsson om att ta barnen bort från Patrik Lingman. Liksom Rebecka Gustafsson saknade hon förtroende för socialförvaltningen så hon var nödgad att ringa fostermamman Melinda Jacobs.

Hon var kluven till det eftersom Melinda Jacobs under sommaren lagt ut en bild på Esmeralda vilket upprört Rebecka Gustafsson. Rebeca Segui har tillagt att hon hade träffat Esmeralda i november samma år och att hon då hade mörka fläckar under ögonen. Hon sade att hon hade ramlat i badkaret vilket Patrik Lingman kunde bekräfta.

Melinda Jacobs har bekräftat att hon varit fostermamma åt Esmeralda sedan sju veckors ålder. Hon upplevde att Esmeralda var glad, kärleksfull och sprallig men när hemslussen övergick i tätare umgänge backade Esmeralda i utvecklingen. Hon åt sämre och fick börja med blöja igen. Hon upplevde att Esmeralda gick ned i vikt och kontaktade därför BVC som sedan gjorde orosanmälan. På juldagen ringde Rebeca Segui och berättade att Esmeralda for illa, varpå hon kontaktade socialjouren och polisen. Hon fick sedan reda på att socialjouren gjort hembesök, men nekats, och sedan kommit tillbaka nästa dag. Nästa besked hon fick om Esmeralda var att hon hade avlidit. Melinda Jacobs har tillagt att Esmeralda hade ett tjockt lockigt hår och att hon aldrig sett henne tvätta håret.

Charlotte Haag var den socialsekreterare som tog emot samtalet från Melinda Jacobs om att Esmeralda hade upplevts som ”apatisk och utmärglad”. Det var kollegan Gentiana Citaku som gjorde det första oanmälda hembesöket, som paret avböjde, men Charlotte Haag var med på det bokade hembesöket dagen därpå tillsammans med civilklädd polis. Vid hembesöket satt Rebecka Gustafsson med Esmeralda i soffan. När de delgav anmälan blev Patrik Lingman irriterad och reagerade starkt eftersom de hade kämpat länge. Esmeralda uppträdde blygt och var fullt närvarande och inte alls apatisk. De tittade visserligen inte under Esmeraldas kläder men hon noterade inte att hon var utmärglad som det fanns uppgift i anmälan om. Silas bars av Patrik Lingman under hela hembesöket som tog 20 minuter. Silas var lugn och grät inte. Hon upplevde att det var adekvata samtal och inte att någon var påverkad. De skrev i sin rapport att det inte framkom någon fara för Esmeralda.

Gentiana Citaku, socialsekreterare, har berättat om försöket till hembesök den 25 december. Hon tjänstgjorde som barnutredare på barnjouren när en polis kontaktade henne angående en anonym anmälan om en undernärd och tunnhårig tjej. Tillsammans med en kollega och två civilklädda poliser ringde de på vid 19-tiden. När Patrik Lingman till slut öppnade var han irriterad och anklagade dem för att hota dem. Han sade åt dem att återkomma nästa dag och efter att ha rådfrågat sin chef avbröts hembesöket för ett nytt försök nästa dag. Hon upplevde att båda föräldrarna var påverkade. Rebecka Gustafsson var seg och slö i talet och hade vissa problem med motoriken. Trots att Patrik Lingman skrek åt dem förhöll sig det yngsta barnet Silas lugn. Enligt hennes bedömning saknades skäl för LVU.

Sofia Bergenbrant är den hörda socialsekreterare som haft längst kännedom om familjen. Rebecka Gustafsson erbjöds skyddat boende på grund av att Patrik Lingman uppträtt aggressivt och olämpligt under Silas förlossning. Patrik Lingman hade slagit på föremål, hotat personal och haft med sig egen lustgas vilket fått till följd att han avvisades. Rebecka Gustafsson avböjde skyddat boende eftersom hon inte ville välja mellan Amos och Esmeralda. Rebecka Gustafsson godkände Patrik Lingman som vårdnadshavare vilket gick dem emot. Patrik Lingman var då häktad och satt på anstalt. När de besökte honom där var han upprörd och sade emot dem. De bedömde då att det fanns en oro för Esmeralda gällande att hon skulle utsättas för missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa. Hon upplevde att det var en märklig förhandling i Kammarrätten där vittnen inte stod fast vid sina vittnesmål. När domen stod fast påbörjades hemslussprocessen vilken blev komplicerad eftersom Patrik Lingman inte ville ha kontakt med dem. Efter att Esmeralda flyttat hem den 1 april 2019 hade de inte längre någon insyn gällande Esmeralda, men väl beträffande Amos som under sportlovet 2018 hade flyttat hem med fortsatt LVU i hemmet. Den 7 – 8 januari 2020 gjorde de en förhandsbedömning inför en orosanmälan sedan socialsekreteraren Lisa Magnusson fått in kompletterande uppgifter i en anmälan. De ville ha ett möte med föräldrarna på kontoret och genomföra ett hembesök, men Patrik Lingman avbokade. Däremot hölls ett möte på öppna förskolan den 20

januari 2020 tillsammans med BVC-sköterska. Efter det mötet återkopplade Carina Hjorth Gustavsson med uppgift om att det inte framkommit några anmärkningar men att hon hade en magkänsla att något var tokigt. Anmälan skrevs därför av.

Nataliya Zheliba är en barnläkare som träffade Esmeralda i juli 2019. Hon har uppgett att Esmeralda enligt journalen vägde 13 kg och var 90 cm lång. Hon har inte varit med om att ett barn i den åldern gått ned tre kilo på de nio månader som gått fram tills hon påträffades. Hon bedömer att utvecklingen ligger inom normala värden även om ett barn i den åldern borde ha vägt 14 kg och inte 10 kg. Hon har på fråga från försvaret tillagt att ett vanligt tecken på ADD hos flickor är att de tvinnar eller snurrar håret.

Carina Hjorth Gustafsson är distriktssköterska på barnavårdscentralen. Hon har hört som vittne berättat att hon träffat paret redan då Silas Gustafsson föddes och att hon träffat barnen flera gånger fram till besöket på Öppna förskolan den 20 januari 2020. Efter hemkomsten upplevde hon att Esmeralda ökade något i vikt men under hösten upplevde Rebecka Gustafsson att hon hade svårt att komma igång med att äta. Vid besöket på öppna förskolan tyckte hon att Esmeralda var blek och mager och hon var även tunnhårig. Hon hade ett brännmärke. Hon rusade inte fram för att leka med de andra barnen utan åt mycket. Patrik Lingman ville att hon skulle titta till brännskadan, som uppstått när de bakat kladdkaka, och han tillade att Esmeralda snurrade håret. Efter besöket rapporterade hon vad som framkommit och den 29 januari 2020 skulle barnen komma för att vägas, men paret avbokade samma dag med hänvisning till att de var sjuka.

Tingsrätten kan konstatera att de övriga vittnen som hörts om sina iakttagelser av familjen – Johan Pettersson, Maja Karlsson, Pernilla Tarberg, Stig Holm, Larry Alfvén och Zandra Migos – inte alls lämnat några uppgifter som gett anledning till oro för att Esmeralda for illa hos Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman. Rebeca Segui är den person som haft bäst kunskap om Patrik Lingmans person och det är

också hon som under i vart fall den senare delen av året upptäckt att Esmeralda inte mår så bra. Tilltro ska fästas till Rebeca Seguis vittnesmål. Att Esmeralda påverkats under själva hemslussprocessen är nog inte särskilt förvånande men vad som kunnat iakttas under julhelgen har gett anledning till befogad oro vilket Rebeca Segui genom Melinda Jacobs också förmedlat till socialförvaltningen. Vid de åtgärder som socialförvaltningen i anledning av orosanmälan vidtog framkom dock inte tillräckliga omständigheter som kunde utgöra grund för ett omedelbart omhändertagande. Det framstår som att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman varit väl medvetna om att det fanns missförhållanden i hemmet, som Esmeralda tog skada av, och att de tillsammans gjorde vad de kunde för att dölja detta vid hembesöket på juldagen och på öppna förskolan. Vad som framkommit om bl.a. anträffandet av narkotika på ett antal ställen i bostaden vid polisingripandet och om sökningar på internet angående hur man läker blåmärken snabbt bekräftar en sådan slutsats. Inga omständigheter har dock kommit fram om att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman systematiskt misshandlat Esmeralda, som de sedan länge kämpat om att få tillbaka, och än mindre att de planerat att ta livet av henne. Tilltro ska i stället fästas vid Rebecka Gustafssons uppgift om att de mår dåligt av att ständigt känna sig bevakade med risken att på nytt förlora barnen.

Vad är det då för missförhållanden i hemmet som Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman dolt från insyn. Av analysresultaten framgår att de båda efter polisingripandet haft ett antal olika substanser av narkotiska ämnen i kroppen vilket med tillräcklig styrka visar på ett pågående missbruk och som eskalerat under den senare delen av året fram till polisingripandet. En rimlig förklaring till ett allt tyngre missbruk kan vara den trovärdiga beskrivning som Rebecka Gustafsson lämnat om hur de upplevde situationen med socialförvaltningen och familjehemsmamman. En annan bidragande förklaring kan vara Patrik Lingmans försämrade mående efter den villkorliga frigivningen. Enligt tingsrättens mening förtjänar däremot Rebecka Gustafssons uppgifter om att hon endast tog Subutex och av läkare förskrivna Stecolid samt att det var Patrik Lingman som fördelade medicinen till henne ingen

tilltro. Att Patrik Lingman vid mer än enstaka tillfällen använt hennes mobiltelefon framstår inte heller som särskilt trovärdigt. Genom vad som framkommit av analysresultaten gällande bruk av narkotika, påträffandet av narkotika på flera ställen i bostaden, bl.a. i sängbordet på Rebecka Gustafssons högra sida, sökningar på internet gällande droger, beställningar på Darknet, köp av bitcoins och kuvertet på hallmattan innehållande narkotika, ställt till Rebecka Gustafsson, är det bevisat att de båda återfallit i missbruk av narkotika under den tid som avses med åtalet, d.v.s. under den senare delen av året, på ett sätt som negativt påverkat deras omsorgsförmåga gällande framförallt Esmeralda. Ett tydligt tecken på att Esmeralda inte mår så bra var att hon tappade i vikt och att hon drabbades av håravfall. Det kan inte heller uteslutas att Esmeralda i viss utsträckning skadat sig vid t.ex. fall i hemmiljön beroende på föräldrarnas bristande omsorgsförmåga.

Redan här kan tingsrätten på de skäl som angetts ovan konstatera att åklagaren fullt ut styrkt att Rebecka Gustafsson tillsammans med annan olovligen innehaft den narkotika som angetts i gärningspåståendet under åtalspunkten 5. Hon ska således dömas för narkotikabrott (innehav) och i enlighet med sitt erkännande för ringa narkotikabrott (bruk) under åtalspunkten 6.

Tingsrätten prövar nu åtalet för mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott, följt av åtalet för brott mot griftefrid (åtalspunkterna 1 och 4)

Av den rättsmedicinska obduktionen med tvåläkarförfarande och som rättsläkaren Emma Wernvik närmare redogjort för framgår som dödsorsak att Esmeralda avlidit till följd av nedsatt andning och generell syrebrist till följd av inandning av magsäcksinnehåll till lungorna med efterföljande begynnande lunginflammation (aspirationspneumoni). Denna bedöms ha uppkommit i samband med trauma mot huvudet någon till några timmar innan dödstillståndet. En påverkan av narkotiska preparat (diazepam, klonazepam, alprazolam och buprenorfin) bedöms ha varit

bidragande till dödsfallet genom påverkan på medvetandegraden och andningen. Dödstitidpunkten har bestämts till cirka två dagar innan platsundersökningen (den 30 januari 2020) med en felmarginal på uppskattningsvis plus/minus ett dygn. Enligt Emma Wernvik fanns det måttliga till goda chanser till överlevnad om Esmeralda fick adekvat akutsjukvård.

Av den rättsmedicinska obduktionen framgår att Esmeralda vid undersökning på eftermiddagen den 31 januari 2020 haft de substanser i hjärtblodet som omnämns i åtalet. Anledning saknas att ifrågasätta Robert Kronstrands bedömning i fråga om tidpunkter för intagen som i huvudsak är förhållandevis nära tidpunkten för dödsfallet. Enligt tingsrättens mening har det inte framkommit någon annan trovärdig förklaring till dessa intag än att annan gett henne dessa narkotiska ämnen.

Det kan inledningsvis konstateras att det inte finns vittnen som gjort iakttagelser av vad som inträffat i bostaden på Styrmansgatan under perioden den 20 – 30 januari 2020. Den enda som vistats i bostaden och som kunnat vittna om vad som förekom där är storebrodern Amos Gustafsson. De videoinspelade förhören har spelats upp för rätten eftersom han är för ung för att höras i domstol. Det andra förhöret hölls efter att Patrik Lingman avlidit. Amos Gustafsson har berättat att han åt frukost på torsdagsmorgonen (den 30 januari) efter att Rebecka väckt honom. Han uppfattade att Patrik och Esmeralda låg och sov när han lämnade bostaden. Han såg Esmeralda senast under tisdagen (den 28 januari) då han efter gymbesöket kom tillbaka på kvällen och tittade till henne. Klockan var då 21-21.30. På onsdagen gick han upp senare än vanligt och gick direkt till skolan kl. 08-08.30. Han träffade bara Patrik. Efter skolan, på kvällen kl. 17-18, beställde de mat på Max som han hämtade. Han, Rebecka och Patrik åt maten i köket. Esmeralda är kräsen och äter inte sådan mat. Han såg aldrig Esmeralda och antog att hon var på sitt rum. Efter maten gick han in på sitt rum där han var resten av kvällen. Vid det andra förhöret, som hölls efter att Patrik Lingman avlidit, har Amos Gustafsson vidhållit sina uppgifter och tillagt att han tror att Rebecka på tisdagskvällen sade till honom att Esmeralda var lite

krasslig och att han tyckte att hon lät rosslig när hon sov i spjäsängen. Han har på fråga tillagt att han inte märkt att föräldrarna missbrukade och att han inte sett Esmeralda skada sig.

Rebecka Gustafsson har vid huvudförhandlingen uppgett att hon inte längre minns vad som hände i bostaden då Esmeralda avled. Hon har uppgett att hon minns vissa fragment, bl.a. att Patrik Lingman var stressad och kontrollerande mot henne och sade åt henne att gå och lägga sig då hon kände sig trött. Hon har en minnesbild av att Patrik Lingman berättade vad som hänt, att Esmeralda ramlat, och att han ville att de skulle gå till Esmeraldas rum. Inte heller Rebecka Gustafsson har alltså kunnat belysa händelsen vid huvudförhandlingen.

Däremot har såväl Rebecka Gustafsson som Patrik Lingman tidigare lämnat vissa detaljerade uppgifter om händelsen som de båda beskrivit som en fallolycka i badrummet. Den ingripande polismannen Gabriella Saliba har uppgett att hon pratade med Rebecka Gustafsson enskilt när de satt i bilen utanför fastigheten strax efter ingripandet. På fråga hur barnet mårde sade Rebecka Gustafsson att barnet hade ramlat i badkaret och slagit i huvudet, att det var för två dagar sedan, att de försökte återuppliva henne utan att det gick och att det blödde ur munnen och ögonen ställdes bakåt. Gabriella Saliba har tillagt att Rebecka Gustafsson var ledsen och påverkad efter att ha varit uppe i två dygn. Samtalet tog mer än 30 minuter.

Åklagaren har spelat upp ett videoinspelat förhör med Rebecka Gustafsson, hållet den 31 januari 2020. Vid det förhöret uppgav Rebecka Gustafsson att Silas badade i en badbalja medan Esmeralda badade i det stora badkaret. När de båda tillsammans skulle lyfta upp Silas från badbaljan hördes en duns. De förstod att hon slagit i huvudet och när Patrik lyfte upp henne förstod de att det kommit vatten i lungorna. Esmeralda lades i sitt rum där de försökte ge henne hjärt- och lungräddning. Det var på tisdagskvällen. Patrik svepte in Esmeraldas kropp och sen såg hon henne inte mer.

Åklagaren har spelat upp en rekonstruktion med Rebecka Gustafsson som hölls den 26 februari 2020. Vid den har Rebecka Gustafsson uppgett att hon hade hand om Silas vid badbaljan och att det hördes en duns från badkaret. Patrik tog upp Esmeralda och då såg hon att hon ”himlade med ögonen uppåt”. Patrik tog Esmeralda till ett annat rum. Medan hon torkade Silas, som grät, hörde hon Patrik skrika Esmeraldas namn från ett annat rum. Hon vet inte vad som hände där, hon ”stängde av” av rädsla. Efteråt satt hon och Patrik i soffan. Han lade upp ”två linor” på bordet som hon tog av. Han sade ”Jag behöver dig nu”.

Åklagaren har såvitt avser Rebecka Gustafsson slutligen läst upp hennes uppgifter vid den första häkttningsförhandlingen den 2 februari 2020. Hon uppgav då följande.

”Hon, Patrik och Silas var i badrummet när Esmeralda ramlade. Hon har en badbalja som hon badar Silas i. Patrik stod mellan badkaret och badbaljan och hon såg inte Esmeralda. Patrik vände sig om för att skölja ur Esmeraldas hår och sen hörde hon en smäll. Hon såg inte smällen. Hon såg direkt efter att Esmeralda himlade med ögonen och att det kom blod från näsan. Esmeralda låg med huvudet vid golvbrunnen när hon såg henne. Hon och Patrik sprang in med Esmeralda i sovrummet. När hon gjorde konstgjord andning hostade Esmeralda till och det kom ut vatten. Hon gjorde konstgjord andning tills hon inte orkade längre och Patrik sade till henne att sluta. Hon och Patrik pratade om att larma ambulans. Hon vet inte om det var vid händelsen. Hon vet inte om Esmeralda levde. Det kom kanske något ljud från henne. Hon tror att det var något med huvudet. Silas var i sin spjålsäng under tiden. Hon pratade inte om vad som hände med Patrik. Detta hände på tisdagskvällen. Amos var på sitt rum. Amos var först i skolan och sen var han och tränade med sina kompisar. Amos träffar inte Esmeralda så mycket. Det är mest Silas och Esmeralda som umgås. Amos gick aldrig in i rummet där Esmeralda var. Hon stängde av och tog hand om Silas under tiden. Patrik sade bara att han skulle åka och prata med sin bror Jojjo. Hon tänkte att om de ringde 112 och sade att Esmeralda ramlat så skulle de få livstids fängelse...Hon visste inte att Esmeralda var insvept i ett lakan och plast.”

Rebecka Gustafssons detaljerade uppgifter om händelsen som redovisats ovan ska först värderas tillsammans med de uppgifter som lämnats av Patrik Lingman.

Av ljudinspelningarna under transporten efter gripandet framgår att Patrik Lingman uppgett att fråga var om en olycka som han är ansvarig för. Han kände panik och gick omkring i en dimma. Myndigheterna var inget alternativ. Han ville få en möjlighet att berätta för Rebecka först men polisen bankade på dörren. Rebecka har inte rört Esmeralda efter att hon avlidit. Det var han ensam som virade in kroppen i lakanet. Han trodde att Esmeralda skulle repa sig men hon var avliden. Hon andades inte och hade blåa läppar. Han fick en chock. Han träffade sin lillebror igår för att låna pengar. Han är trött på myndigheterna och familjehemskvinnan. Han tror att Esmeralda slog i huvudet och fick en hjärnskakning/blödning. Han fick igång henne, hon lät och ögonen stirrade. Han stoppade ned en slang i halsen för att suga slem, men det gick inte. Han tror inte att han berättade direkt för Rebecka, det dröjde nog ett antal timmar. Han gav henne också hjärt- och lungräddning. Han blåste in i henne efter att hon avsvimmat och fått i sig vattnet. Men hon andades inte. Han försökte trycka på magen och sög med slangen från näsan. Han försökte bända upp munnen. Tänderna var sammanbitna så han fick skavsår på fingrarna. Han skulle ha ringt direkt men skulle inte bli trodd.

Åklagaren har spelat upp ett videoinspelat förhör med Patrik Lingman, hållet den 31 januari 2020 och i närvaro av advokat. Vid det förhöret uppgav han att han inte kan tänka klart. Esmeralda ramlade i samband med ett bad. Han var förmodligen i köket eller på väg dit. Han såg inte exakt hur hon ramlade. Hon hoppade i badkaret när vattnet började gå ut. Hon har tidigare ramlat i badkaret men han sade åt henne och hon lovade. Hon hade slagit i huvudet, svimmat av och ramlat ner i vattnet. När han lyfte upp henne direkt var hon avsvimmad. Han kan ha lagt henne på en handduk. Han sprang in i ett sovrum och lade henne på sängen men hon var inte kontaktbar. Han påbörjade hjärt- och lungräddning, som han gjorde i 20 - 45 minuter. Samtidigt rann det ur näsan. Han sög ut slem med en slang. När han försökte stoppa in slangen

skadade han handen på tänderna. Ögonen stirrade rakt upp. Han fick igång andningen, lade henne i en säng i sidoläge och tyckte höra henne andas. Han höll koll på henne. Han fick panik på grund av det de varit med om och ringde inte 112 direkt. Vid ett tillfälle, när han tittade till henne, var hon avliden. Ögonen var öppna och hon andades inte. I panik lindade han in henne i lakan och plast och lade henne under sängen. Han ville inte att Amos skulle hitta henne. Han tror att hon badade på onsdagskvällen kl. 20 – 21 och att han upptäckte att hon avlidit på morgonen. Han ringde sin lillebror på kvällen och bestämde att ses dagen efter. Rebecka var hemma med Silas. Han berättade inte för henne förrän efter att han lagt in henne under sängen. Hon trodde inte att det var sant.

Åklagaren har såvitt avser Patrik Lingman slutligen läst upp hans uppgifter vid den första häktningförhandlingen den 2 februari 2020. Han lämnade då i huvudsak samma uppgifter som vid det inledande polisförhöret.

Tingsrätten kan alltså konstatera att Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson lämnat i viss mån samstämmiga uppgifter om en fallolycka i badrummet och om att livräddande insatser utförts. Berättelserna avviker dock på vissa punkter främst huruvida det är Patrik Lingman som agerat ensam eller om de agerat tillsammans. Här finns olika hypoteser och en av dem är den som försvaret lyft fram om att det är Patrik Lingman som ensam haft hand om Esmeralda fram tills hon avled.

Enligt bedömningen i den rättsmedicinska obduktionen med tvåläkarförfarande är vissa av skadorna på Esmeralda förenliga med en sådan fallolycka med efterföljande livräddande åtgärder som främst Patrik Lingman berättat om initialt under transporten efter gripandet. Enligt tingsrättens mening förtjänar de initiala uppgifterna om att Esmeralda badat sent på kvällen och då fallit i badkaret inte någon större tilltro. Av vittnesuppgifter har framkommit att paret tidigare använt liknande uttryck, bl.a. till Johan Pettersson och Rebeca Segui, som förklaring till Esmeraldas blånader och paret har också under den tid som gått mellan dödsfallet

och ingripandet haft gott om tid att enas om en samstämmig förklaring för att skydda sig själva. Även om det inte närmare kunnat fastställas exakt hur traumat mot huvudet uppstått kan den omständigheten att Esmeralda fallit och slagit huvudet i ett trubbigt föremål, med trauma som följd, inte uteslutas och att i vart fall Patrik Lingman varit närvarande och utfört vissa livräddande insatser som medfört bl.a. en blödning längs kanten av ett revben. De skador som påvisats på dottern är inte av det slaget att en säker slutsats om uppsåt till mord kan dras. Inga omständigheter har alltså framkommit som styrker att Patrik Lingman haft för avsikt att Esmeralda skulle avlida.

Av obduktionen framgår emellertid att det kunnat konstateras ett antal ytterligare skador av varierande ålder som inte kan förklaras av ett fall. Enligt rapporten från obduktionen är vissa skador mycket färska, d.v.s. upp till några eller flera dagar, medan andra skador uppkommit någon dag upp till omkring en vecka innan dödstillståndet. Vissa underhudsblödningar på nedre delen kan vara något äldre medan övriga skador uppkommit närmsta dygnet/dygnet innan dödstillståndet. Enligt tingsrättens mening går det inte att utesluta att även vissa av dessa skador kan ha uppstått då Esmeralda ramlat t.ex. i anledning av att föräldrarna brustit i sin omsorg genom att lämna henne utan tillsyn. Att Esmeralda åsamkat sig alla dessa skador genom att ramla och islå hårda föremål förefaller dock inte särskilt trovärdigt. Det är enligt tingsrätten mer trovärdigt att Esmeralda av annan utsatts för trubbigt våld under i vart fall två tillfällen under den tid som avses med åtalet. Med hög sannolikhet har trubbigt våld, orsakat av annan, använts i anslutning till det fall som ledde till trauma mot huvudet. Som ovan angetts är det styrkt att annan gett Esmeralda narkotiska ämnen förhållandevis nära tidpunkten för dödsfallet.

Det har inte framlagts någon tillförlitlig bevisning som pekar på att Rebecka Gustafsson tillsammans med annan utsatt Esmeralda för trubbigt våld och inte heller att hon gett Esmeralda narkotika. Ingen omständighet har framkommit av vittnesiakttagelser som ger stöd för en sådan tillräckligt säker slutsats. Flera

vittnesiakttagelser har tvärtom gett en bild av att Rebecka Gustafsson är en lugn och inte särskilt våldsbejakande person. Inte heller den skriftliga utredningen, t.ex. meddelanden med nedvärderande ord om Esmeralda och om efterfrågat behov av narkotika, kan läggas till grund för slutsatsen att Rebecka Gustafsson måste ha utövat våld och förgiftat Esmeralda. Det har alltså inte framkommit någon annan förklaring till Esmeraldas övriga skador än att det högst sannolikt är Patrik Lingman som burit hand på henne genom brysk behandling med grepp och slag mot kroppen. Med denna bedömning framstår det också som högst sannolikt att det är Patrik Lingman som gett Esmeralda narkotika förhållandevis nära tidpunkten för dödsfallet. Med de höga beviskrav som gäller i brottmål är det alltså inte styrkt att Rebecka Gustafsson tagit någon aktiv del i moment som utgör misshandel, varken våld eller förgiftning, och än mindre mord.

Åklagaren har gjort gällande att Rebecka Gustafsson som vårdnadshavare för Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne och att Rebecka Gustafsson i vart fall genom underlåtenhet att ingripa för att skydda henne från utövat våld och förgiftning/tillstånd av vanmakt och genom underlåtenhet att omgående tillkalla sjukvårdspersonal eller ta henne till sjukhus berövat Esmeralda livet.

Enligt tingsrättens mening har varken fallet som ledde till traumat mot huvudet eller förgiftningen kunnat klarläggas. Även om uppgifterna om en fallolycka i badrummet inte förtjänar tilltro kan det inte uteslutas att Esmeralda fallit i anslutning till att våld utövats mot henne. Inte någon av de situationer då Esmeralda kan ha utsatts för trubbigt våld av Patrik Lingman har närmare belysts. Fråga är om ett begränsat antal tillfällen under en förhållandevis kort tidsrymd och det kan därför inte uteslutas att Patrik Lingman ensam haft omsorgen om Esmeralda utan att Rebecka Gustafsson varit medveten om vad som försiggick. Med hänsyn till den korta tidsrymd då skadorna uppstått går det inte heller att dra någon säker slutsats om att Rebecka Gustafsson hade insikt om skadorna. Sökningarna på internet, som

förekommitt längre tillbaka i tiden, gällande hur man läker blåmärken snabbt föranleder inte till annan bedömning. Det kan nämligen inte uteslutas att Esmeralda skadat sig i hemmiljön i anledning av föräldrarnas bristande omsorgsförmåga och att föräldrarna försökt dölja detta från insyn för att inte förlora barnen. Det går inte heller att säga att Rebecka Gustafsson varit medveten om den förgiftning som ägde rum i form av intag i nära anslutning till dödstillståndet. Rebecka Gustafsson kan alltså inte såsom vårdnadshavare med garantställning hållas ansvarig som gärningsman för våld och förgiftning som inte närmare klarlagts och som hon mycket väl kan ha saknat kännedom om. Redan på denna grund kan Rebecka Gustafsson inte mot sitt nekande dömas för mord på grund av underlåtenhet enligt andra stycket i gärningspåståendet.

Tingsrätten övergår nu till att pröva ansvarsyrkandet i andra hand. Som ovan anförts är det varken styrkt att Rebecka Gustafsson utdelat trubbigt våld tillsammans och i samförstånd med annan eller att hon tillsammans med annan försatt Esmeralda i ett tillstånd av vanmakt genom att ge Esmeralda narkotiska preparat. Här kan tingsrätten även upprepa bedömningen enligt ovan vad gäller Rebecka Gustafssons bristande insikt om våld och förgiftning. Åtalet för synnerligen grov misshandel, däri inbegripet underlåtenhet att ingripa, såvitt avser moment med utdelande av trubbigt våld och förgiftning är alltså inte styrkt.

Tingsrätten övergår nu till åklagarens yrkande om ansvar för synnerligen grov misshandel på grund av underlåtenhet att omgående tillkalla sjukvårdspersonal eller ta Esmeralda till sjukhus. Enligt tingsrättens mening har det som sagt inte kunnat klarläggas på vilket sätt trubbigt våld utövats mot Esmeralda under den tid som avses med åtalet. Rebecka Gustafsson kan inte såsom vårdnadshavare med garantställning hållas ansvarig för underlåtenhet att tillkalla hjälp i en misshandelssituation som inte blivit klarlagd och som kan ha ägt rum utan hennes vetskap härom. Redan på denna grund kan Rebecka Gustafsson inte heller dömas

för synnerligen grov misshandel på grund av underlåtenhet enligt andra stycket i gärningspåståendet.

Åklagaren har i sista hand gjort gällande att Rebecka Gustafsson ska dömas för vållande till annans död, grovt brott. Det är som framkommit ovan inte bevisat att Rebecka Gustafsson har varit medveten om förgiftningen med nedsatt medvetande och bristande kontroll hos Esmeralda som följd. När Rebecka Gustafsson förstått att Esmeralda skadats i en fallolycka, som enligt ovan inte kunnat uteslutas, har hon såsom vårdnadshavare med garantställning haft en skyldighet att tillkalla hjälp. Det kan inte uteslutas att Patrik Lingman ensam haft hand om Esmeralda då själva fallolyckan inträffade. Rebecka Gustafsson har emellertid initialt och fram till rekonstruktionen lämnat detaljerade uppgifter om att hon var närvarande när Esmeralda förolyckats och fortfarande var i livet. Att Patrik Lingman i strid med hennes berättelse utelämnat henne i sin berättelse fram tills Esmeralda avlidit saknar betydelse eftersom det framstår som övertygande att han tagit på sig hela skulden för att skydda henne. Fråga är dessutom om ett utdraget förlopp om åtminstone två till tre timmar fram tills Esmeralda avled vilket medför en säker slutsats om att Rebecka Gustafsson måste ha haft insikt om att Esmeralda behövde vård innan hon faktiskt avled. Rebecka Gustafsson har inte närmare säkerställt hur illa ställt det var med Esmeralda och hon har inte helt kunnat förlita sig på Patrik Lingmans livräddande insatser. Trots insikt om att Esmeralda var avsvimmad har Rebecka Gustafsson underlåtit att omedelbart tillkalla sjukvårdspersonal eller ta henne till sjukhus. Genom en sådan underlåtenhet har Rebecka Gustafsson av oaktsamhet vållat Esmeraldas död. Vid brottets rubricering ska beaktas att fråga är om en fallolycka som föregåtts av en våldsutövning som Rebecka Gustafsson inte med säkerhet varit medveten om. Hon har visserligen efter fallolyckan bort inse att Esmeralda kunde befinna sig i livsfara men det sagda innebär inte att hon varit helt likgiltig till att Esmeralda skulle avlida. Fråga är dock om ett sådant medvetet risktagande av allvarligt slag som tillsammans med den omständigheten att Rebecka Gustafsson var narkotikapåverkad under sin garantställning såsom vårdnadshavare

innebär att gärningen ska bedömas som grov. Den omständigheten att Patrik Lingman kan ha kontrollerat och styrt skeendet och därmed haft en avgörande inverkan på Rebecka Gustafssons underlåtenhet att tillkalla hjälp påverkar inte den bedömningen.

Åtalet för brott mot griftefrid (åtalpunkten 4)

Tingsrätten övergår nu till åtalet för brott mot griftefrid enligt åtalpunkten 4. Enligt 16 kap 10 § brottsbalken döms den som obehörigen flyttar, skadar eller skymfligen behandlar lik eller avlidens aska, öppnar grav eller eljest gör skada eller ofog på kista, urna, grav eller annat de dödas vilorum eller på gravvård för brott mot griftefrid. Det krävs alltså någon form av hantering och i vart fall förflyttning av liket (jämför NJA 2003 s. 113).

Inget i utredningen bevisar att annan än Patrik Lingman ensam tagit hand om den döda kroppen. Detta bekräftas inte bara av Patrik Lingmans uppgifter utan även av att hans fingeravtryck påträffats i byltet. Det är således inte styrkt att Rebecka Gustafsson tillsammans med annan vidtagit de åtgärder som angetts i gärningspåståendet. Patrik Lingmans hantering av kroppen är i sig att bedöma som brott mot griftefrid.

Främjande av brott kan endast ske fram tills brottet fullbordats. I detta fall är gärningen avslutad när kroppen lagts under sängen. Inga förflyttningar av kroppen har därefter ägt rum. Rebecka Gustafssons underlåtenhet att larma om att dotterns döda kropp förvarades i bostaden framstår som moraliskt förkastlig men en sådan underlåtenhet utgör objektivt sett inte brott mot griftefrid. Något ansvar för underlåtenhet kan därför inte komma i fråga. Hon ska således frikännas från brott mot griftefrid.

Åtalet för synnerligen grov misshandel (åtalpunkten 2)

Åklagaren har under åtalpunkten 2 gjort gällande att Rebecka Gustafsson som vårdnadshavare tillsammans och i samförstånd med annan försatt Esmeralda i vanmakt genom att ge henne preparat innehållande buprenorfin, alprazolam, klonazepam och diazepam under tiden den 24 december 2019 – 19 januari 2020. Påståendet får visserligen stöd av vad som framkommit bl.a. av det rättstoxikologiska yttrandet och som närmare belysts av toxikologen Robert Kronstrand. Enligt nämnda yttrande har, som nämnts, bl.a. de substanser som omnämns i åtalet faktiskt påträffats i Esmeraldas hjärtblod vid undersökning på eftermiddagen den 31 januari 2020. Anledning saknas att ifrågasätta Robert Kronstrands bedömning i fråga om tidpunkter för intagen som i huvudsak är förhållandevis nära tidpunkten för dödsfallet och alltså inte under den tid som avses med åtalet i denna del. En motsvarande undersökning av Esmeraldas huvudhår har visat att hon även haft i åtalet nämnda substanser i håret och frågan är om påträffandet av ämnena på de olika segmenten utvisar att intag kan ha ägt rum under den tid som avses med åtalet. Enligt Robert Kronstrand kan förekomsten av ämnena i håret lika väl förklaras av kontaminering av håret från depåer i kroppen som ägt rum mellan döden och hårprovtagningen som att fråga är om faktiska intag. Enligt yttrandet från Robert Kronstrand kan analysresultaten i håret mot denna bakgrund inte användas för att bedöma tidpunkten för intag. Utöver den nyss nämnda tekniska utredningen finns det inga säkra vittnesiakttagelser av Esmeralda som styrker att hon över tid, d.v.s. innan händelsen den 28 – 30 januari 2020, fått i sig narkotiska ämnen. Med de höga beviskrav som gäller i brottmål ska Rebecka Gustafsson frikännas från synnerligen grov misshandel under åtalpunkten 2.

Åtalet för synnerligen grov misshandel (åtalpunkten 3)

Beträffande åtalpunkten 3 kan konstateras att inga prover tagits på Silas Gustafssons hjärtblod som bekräftar ett faktiskt intag utan åtalet bygger i huvudsak

på resultatet av hårprov som utvisar att han varit exponerad för de substanser som angetts i åtalet såvitt avser honom. Enligt Robert Kronstrand finns det en alternativ förklaring som inte kan uteslutas till att han haft metaboliter till läkemedlen i sitt hår på det sättet att exponering skett i nära kontakt med andra, t.ex. genom att läkemedlen utsöndras i svett. Eftersom båda föräldrarna uppvisat positiva resultat för de aktuella substanserna kan alltså kontaminering via t.ex. svett inte uteslutas.

Åklagaren har inte endast åberopat hårprov som stöd för sin hypotes utan även vissa vittnesiakttagelser av Silas Gustafsson. Dessa redovisas här nedan.

Barnläkaren Nataliya Zheliba har hörts även om sina kontakter med Silas Gustafsson. Hon har uppgett att hon träffat Silas ett antal gånger och därför kunnat följa hans utveckling. Han följde en acceptabel utveckling fram till sex månaders ålder men vid ettårskontrollen fanns misstanke om att han låg efter i utvecklingen. Han kunde sitta och trippa men var något sen vad gäller motoriken och han var inte så stark i musklerna. Han verkade behöva stimulans t.ex. genom att träffa andra barn. Hon ville se honom en extra gång och vid det senaste besöket den 8 januari 2020 kom pappan, som var stressad, med Silas som svar skrikig. Hon bedömde att Silas ändå låg inom en normal nivå i utvecklingen. Det är fullt normalt att vissa barn kan gå först vid 18 månaders ålder.

Den ingripande polismannen Gabriella Saliba har uppgett att Rebecka Gustafsson höll om Silas Gustafsson när de satt i bilen utanför fastigheten. Hon upplevde att barnet var jättelugnt och snällt trots att mamman var ledsen och upprörd.

Socialsekreteraren Charlotte Haag har uppgett att Silas Gustafsson bars av Patrik Lingman under hembesöket den 26 december 2019. Silas Gustafsson var lugn och grät inte.

Aniela Ek har hörts som vittne angående sina iakttagelser av Silas Gustafsson då han under en kort period efter polisingripandet familjehemsplacerades hos henne. Hon har uppgett att han var orolig, åt knappt och sov dåligt. Han var väldigt smal och gillade inte att bada. Hon använde därför tvättlapp.

Distriktssköterskan Carina Hjorth Gustafsson har uppgett att Silas Gustafsson inte agerade onormalt vid besöket på Öppna förskolan den 20 januari 2020. Inte heller vid läkarbesök har det funnits misstankar om att han var påverkad. Vid det sista läkarbesöket var han lugn medan pappan var stressad.

Socialsekreteraren Gentiana Citaku har berättat om hembesöket på juldagen då det yngsta barnet Silas förhöll sig lugn trots att Patrik Lingman skrek åt dem.

Enligt tingsrättens mening ger de iakttagelser som lämnats av Nataliya Zheliba, Gabriella Saliba, Charlotte Haag, Aniela Ek, Carina Hjorth Gustafsson, Gentiana Citaku och inte heller de övriga vittnesmålen något beaktansvärt stöd för åklagarens påstående om att Silas Gustafsson utsatts för förgiftning över tid. Med de höga beviskrav som gäller i brottmål har åklagaren alltså inte heller förmått styrka synnerligen grov misshandel såvitt avser Silas Gustafsson (åtalspunkten 3).

Åtalet för narkotikabrott (åtalspunkterna 5 och 6)

Bedömningen har redovisats ovan.

Sammanfattningsvis ska Rebecka Gustafsson dömas för vållande till annans död, grovt brott, narkotikabrott (innehav) och ringa narkotikabrott (bruk). Hon ska frikännas från de övriga brott som åklagaren lagt henne till last.

PÅFÖLJD

Rebecka Gustafsson förekommer inte i belastningsregistret.

Enligt den rättspsykiatriska undersökningen förelåg ingen allvarlig psykisk störning vid gärningarna och inte heller vid undersökningen. Något förbud mot fängelse föreligger alltså inte.

Straffvärdet för vållandet av Esmeraldas död bör inte understiga ett och ett halvt års fängelse. Därtill ska läggas narkotikabrotten som i sig har ett straffvärde på fem månader. Med beaktande av asperationsprincipen uppgår det sammanlagda straffvärdet till ett år och nio månader. Av personutredningen framgår att det finns ett klart uttalat övervakningsbehov. Med hänsyn till att Rebecka Gustafsson inte villkorslöst kunnat acceptera det av frivården föreslagna behandlingshemmet har frivården inte kunnat föreslå skyddstillsyn med behandlingsplan (s.k. kontraktsvård). Med hänsyn härtill och till brottslighetens art och höga straffvärde måste påföljden bestämmas till fängelse. Skäl saknas att göra avräkning från fängelsestraffet med hänsyn till att Rebecka Gustafsson ålagts restriktioner under utredningstiden. Fängelsestraffets längd ska alltså bestämmas i enlighet med nyss nämnda straffvärde.

SKADESTÅND

Amos Gustafsson och Silas Gustafsson har i anledning av åtalpunkten 1 begärt skadestånd med 60 000 kr vardera för sveda och värk på grund av psykiskt lidande. Frågan om ersättning för psykiska besvär till följd av nära anhörigs död har prövats av Högsta domstolen i ett flertal avgöranden. HD har i dessa avgöranden fastslagit att ersättningen för sådan skada ska utbetalas i enlighet med Trafikskadenämndens schablonbelopp motsvarande ett års akut sjuktid med annan vård än sjukhusvård (se NJA 2017 s. 1208). För det fall den skadegörande handlingen består av ett

uppsåtligt dödande eller då dödsfallet orsakats av grov vårdslöshet som ligger mycket nära ett uppsåtligt dödande bör dock ett dubbelt så högt belopp utgå (jmf NJA 2004 s. 26). HD har därigenom fastställt schablonbeloppen att avrundade uppgå till 30 000 kr respektive 60 000 kr. I normalfallet ska därför skadeståndet vid dödsfall orsakade av oaktsamhet bestämmas till 30 000 kr. Frågan om vilka typer av handlingar som dock utgör en sådan grov vårdslöshet att det berättigar till den högre ersättningsnivån har prövats i ett par rättsfall (se NJA 1996 s. 377 och NJA 2006 s. 738). HD har i dessa fall ansett att dödsfall som orsakats av grovt rattfylleri utgör en sådan handling att det anses ligga mycket nära ett uppsåtligt dödande och därför berättigar till det högre beloppet.

I detta fall gör tingsrätten bedömningen att åtalet gällande vållande till annans död ska rubriceras som grovt eftersom handlingen utgjort ett medvetet risktagande av allvarligt slag och då Rebecka Gustafsson varit narkotikapåverkad under sin tillsynsplikt som vårdnadshavare. Trots denna rubricering anser inte tingsrätten att handlingen är sådan att den ligger mycket nära ett uppsåtligt dödande, det vill säga att Rebecka Gustafsson som angetts ovan varit likgiltig inför Esmeraldas död. Skadestånd ska därför utgå i enlighet med grundnivån på 30 000 kr till vardera Amos Gustafsson och Silas Gustafsson.

Med hänsyn till utgången under åtalpunkterna 2 och 3 ska de i anslutning därtill framställda skadeståndsyrkandena ogillas.

ÖVRIGA FRÅGOR

Rebecka Gustafsson har försatts på fri fot efter slutförd huvudförhandling eftersom det inte längre ansetts föreligga risk för att hon undandrar sig straffet.

De särskilda yrkandena ska såsom lagligen grundade bifallas.

Eftersom fängelse ingår i straffskalan för brotten ska Rebecka Gustafsson betala föreskriven avgift enligt lagen om brottsofferfond.

De ersättningar som begärts av Per Oehme och Mikaela Åstrand har framstått som skäliga.

Rebecka Gustafsson döms till ett längre fängelsestraff. Hon saknar därför ekonomisk förmåga att till staten återbetala kostnaden för försvarare och detsamma gäller statens analyskostnad.

Fortsatt sekretess ska gälla på det sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se bilaga 2.

Överklagande senast den 27 augusti 2020 ställs till Göta hovrätt.

På tingsrättens vägnar

Fredrik Lenter

Enhälligt

AVRÄKNINGSUNDERLAG; se bilaga i akten.



Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19800704-5621	Datum för dom/beslut 2020-08-06
Efternamn Gustafsson	Förnamn REBECKA Linnea

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-01-30	2020-03-13
2020-03-16	2020-07-08

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 418 601 05 Norrköping	Olai Kyrkogata 58	011-24 35 00 E-post: norrkopings.tingsratt@dom.se Vår PERSONUPPGIFTSBEHANDLING, se www.domstol.se/norrkopings-tingsratt		måndag - fredag 08:00-16:00

ADVOKATERNA AF KLERCKER & OEHME

Nyköping den 24 maj 2020

Norrköpings tingsrätt
TR 2

NORRKÖPINGS TINGSRÄTT

Ink. 2020 -05- 25
Akt.....353/ 20.....
Aktbil.....125.....

NORRKÖPINGS
TINGSRÄTT
TR 2

INKOM: 2020-05-25
MÅLNR: B 353-20
AKTBIL: 125

Mål nr B 353-20

Åklagaren ./ Rebecka Gustafsson

Åp 1 mord

Rebecka Gustafsson förnekar att hon uppsåtligen dödat sin dotter Esmeralda.

1 st

Rebecka Gustafsson har inte uppsåtligen utdelat trubbigt våld mot Esmeraldas huvud med inre skador som följd. Jag påstår att ingen annan har gjort det heller.

Rebecka Gustafsson har inte heller uppsåtligen utdelat trubbigt våld mot andra delar av Esmeraldas kropp. Övriga yttre skador som påvisats på Esmeraldas kropp tyder på lättare våld som kan ha naturliga förklaringar. Övriga yttre skador har på intet sätt varit en del i det som lett till flickans död. Övriga yttre skador behöver inte vara tillfogade av person som haft uppsåt att tillfoga skada eller smärta.

Rebecka Gustafsson har inte givit sin dotter Esmeralda de preparat som angivits i stämningsansökan. Rebecka Gustafsson har inte heller varit medveten om att annan (Patrik Lingman) givit Esmeralda de uppgivna preparaten.

Det bestrids att de uppgivna preparaten som sannolikt givits Esmeralda av Patrik Lingman efter falltraumat mot huvudet och eventuell drunkning, försatt flickan i ett tillstånd av nedsatt medvetande och brist på kroppslig kontroll.

I vart fall har dödsorsaken varit en annan än den som påstås i gärningsbeskrivningen. Dödsorsaken är aspirationspneumoni.

2 st

Rebecka Gustafsson har haft garantställning i förhållande till sin dotter Esmeralda. De har fadern Patrik Lingman också haft.

Advokat UllaBella af Klercker Advokat Per Oehme
Advokat Emil Persson Advokat Sara Nyberg Jur kand Sara Lundberg

Stockholm:
Wallingatan 37
111 24 Stockholm
Tel 08-22 96 66
Fax 08-22 96 67

Nyköping:
V. Trädgårdsgatan 47
611 32 Nyköping
Tel 0155-26 70 02
Fax 0155-26 70 06

Momsreg.nr
Bankgiro
BG klientmedel
E-post

SE556366543801
422-62 47
191-75 82
anna@afklercker.se

ADVOKATERNA AF KLERCKER & OEHME

Rebecka Gustafsson har inte uppsåtligen underlåtit att ingripa och skydda Esmeralda eftersom Rebecka Gustafsson aldrig uppfattat att Esmeralda utsatts för våld eller förgiftning som åklagaren uttrycker det. Esmeralda har dessutom, efter att hon skadats genom fall, omhändertagits av annan med garantställning.

Ansvarsyrkanden i andra hand, synnerligen grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott

Rebecka Gustafsson förnekar att hon uppsåtligen misshandlat sin dotter Esmeralda.

1 st

Rebecka Gustafsson har inte uppsåtligen utdelat trubbigt våld mot Esmeraldas huvud med inre skador som följd. Jag påstår att ingen annan har gjort det heller.

Rebecka Gustafsson har inte heller uppsåtligen utdelat trubbigt våld mot andra delar av Esmeraldas kropp. Övriga yttre skador som påvisats på Esmeraldas kropp tyder på lättare våld som kan ha naturliga förklaringar. Övriga yttre skador har på intet sätt lett till flickans död. Övriga yttre skador behöver inte vara tillfogade av person som haft uppsåt att tillfoga skada eller smärta.

Rebecka Gustafsson har inte heller givit Esmeralda de preparat som angivits i stämningsansökan. Hon har inte heller varit medveten om att annan (Patrik Lingman) givit Esmeralda de uppgivna preparaten. Det bestrids att de uppgivna preparaten, som sannolikt givits Esmeralda av Patrik Lingman efter falltrauma mot huvudet och eventuellt drunkning, försatt flickan i ett tillstånd av nedsatt medvetande och brist på kroppslig kontroll på ett sätt som vållat flickans död. I vart fall har dödsorsaken varit en annan än den som påstås i gärningsbeskrivningen. Dödsorsaken är aspirationspneumoni.

Vidare bestrids att intagen i sig av de uppgivna preparaten tillsammans varit livsfarligt eller att de orsakat Esmeralda synnerligt lidande. Det är inte heller av annan orsak motiverat att bedöma givandet av preparaten som synnerligen grov misshandel.

2 st

Rebecka Gustafsson har haft garantställning i förhållande till Esmeralda. Det har också fadern Patrik Lingman haft.

Rebecka Gustafsson har inte uppsåtligen underlåtit att ingripa och skydda Esmeralda eftersom Rebecka Gustafsson aldrig uppfattat att Esmeralda utsatts för våld eller förgiftning som åklagaren uttrycker det. Rebecka Gustafsson har heller inte varit oaktsam eller gjort ett medvetet risktagande. Hon har fått insikt i situationens allvar av den andre föräldern med garantställning försent för att kunna ingripa.

Advokat UllaBella af Klercker Advokat Per Oehme
Advokat Emil Persson Advokat Sara Nyberg Jur kand Sara Lundberg

Stockholm:
Wallingatan 37
111 24 Stockholm
Tel 08-22 96 66
Fax 08-22 96 67

Nyköping:
V. Trädgårdsgatan 47
611 32 Nyköping
Tel 0155-26 70 02
Fax 0155-26 70 06

Momsreg.nr SE556366543801
Bankgiro 422-62 47
BG klientmedel 191-75 82
E-post anna@afklercker.se

A D V O K A T E R N A A F K L E R C K E R & O E H M E

Åp 2 synnerligen grov misshandel

Rebecka Gustafsson förnekar att hon misshandlat sin dotter Esmeralda mellan den 1 januari 2020 och den 27 januari 2020.

Rebecka Gustafsson förnekar att hon uppsåtligen givit Esmeralda de uppgivna preparaten. Det ifrågasätt om någon givit Esmeralda de uppgivna preparaten innan fallolyckan enligt åtalspunkt 1.

Om Patrik Lingman givit Esmeralda något preparat innan fallolyckan har detta skett helt utan Rebecka Gustafsson vetskap. Ett sådant eventuellt agerande skall inte bedömas som synnerligen grovt.

Åp 3 synnerligen grov misshandel

Rebecka Gustafsson förnekar att hon uppsåtligen misshandlat sin son Silas.

Rebecka Gustafsson förnekar att hon uppsåtligen givit sin son Silas de uppgivna preparaten. Det bestrids att någon givit Silas de uppgivna preparaten.

Åp 4 brott mot griftefriden

Rebecka Gustafsson förnekar brott mot griftefriden.

1 st

Rebecka Gustafsson har inte medverkat till eller varit medveten om hur Esmeraldas döda kropp behandlats.

2 st

Rebecka Gustafsson har inte larmat 112 eller annan. Denna underlåtenhet i sig har inte främjat gärningen. Om Rebecka Gustafsson hade larmat 112 eller annan omedelbart efter att hon fått kännedom om Esmeraldas död, var gärningen redan begången.

Advokat UllaBella af Klercker Advokat Per Oehme
Advokat Emil Persson Advokat Sara Nyberg Jur kand Sara Lundberg

Stockholm:
Wallingatan 37
111 24 Stockholm
Tel 08-22 96 66
Fax 08-22 96 67

Nyköping:
V. Trädgårdsgatan 47
611 32 Nyköping
Tel 0155-26 70 02
Fax 0155-26 70 06

Momsreg.nr SE556366543801
Bankgiro 422-62 47
BG klientmedel 191-75 82
E-post anna@afklercker.se



Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.



GÖTA HOVRÄTT
Avdelning 2
Rotel 24

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2021-06-21
Jönköping

Aktbilaga
Mål nr. B 2705-20

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19800704-5621	Datum för dom/beslut 2021-06-21
Efternamn Gustafsson	Förnamn REBECKA Linnea

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-01-30 2020-03-16 *	2020-03-13 2020-07-08
-------------------------------	--------------------------

*Hovrätten har i sitt domslut beslutat att Rebecka Gustafsson ska häktas.

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Per Christensen

.....
Underskrift

.....
Namnförtydligande

Dok.Id 360901

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2223 550 02 Jönköping	Hovrättsgränd 4	036-15 69 00 E-post: gota.hovratt@dom.se Webb: www.gotahovratt.se		måndag–fredag 08:00–16:00



Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se